

ทำทีของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA
ภายใต้การประชมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้ง
ข้อมูลสารเคมีล่งหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัด
ศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ

ปิยนันท์ อุดมแดง

รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2563

รายงานการค้นคว้าอิสระ : ทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุมหาสาร PFOA ภายใต้
การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการ
แจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมี
ป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ

โดย : นางสาวปิยนันท์ อุดมแดง

คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อนุมัติให้รายงาน
การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การจัดการสิ่งแวดล้อม)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(ดร.พีรพล เจตโรจนานนท์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์

(ดร.วิสาชา ภูจินดา)

คณบดีคณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

วันที่ 27 ก.ค.64

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการค้นคว้าอิสระ	ทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่องหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ
ชื่อผู้เขียน	นางสาวปิยนันท์ อุดมแดง
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
ปีการศึกษา	2563

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาหลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมีอันตราย และหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมีภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัมศึกษาการดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมของประเทศไทย ในประเด็นกฎหมายและกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสาร PFOA วิเคราะห์ความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ในประเด็นการควบคุมสาร PFOA เพื่อเสนอร่างทำที่ไทยในการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ โดยใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก ซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะค้นคว้าและรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ อนุสัญญาสตอกโฮล์มอนุสัญญารอตเตอร์ดัมบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย ทั้งระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรอง และจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความในวารสารวิชาการ เอกสารประกอบการประชุม รายงานการวิจัย เอกสารที่เผยแพร่อย่างเป็นทางการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์ของหน่วยงานที่น่าเชื่อถือของประเทศไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลสถานการณ์การควบคุมสาร PFOA ของประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการเข้าร่วมประชุมในการประชุมคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาการควบคุมสาร PFOA ของประเทศไทย

ผลจากการศึกษา พบว่า หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย คือ หลักการ พัฒนาที่ยั่งยืน หลักการระวังไว้ก่อน และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหลักการเหล่านี้ ได้ถูกนำมาใช้เป็นหลักการพื้นฐานในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายภายใต้การดำเนินงานตาม พันธกรณีของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมและกฎหมายภายในประเทศ คือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 โดยประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกอนุสัญญารอตเตอร์ดัมใช้เป็นกฎหมายหลักในการ ดำเนินการตามพันธกรณีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมในการควบคุมสารเคมีอันตราย ซึ่งปัจจุบันประเทศไทย อยู่ระหว่างการดำเนินการควบคุมสาร PFOA ตามกระบวนการตัดสินใจของประเทศ ตามหลักการ การมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ พบว่า ทิศทางการดำเนินงานในอนาคตของประเทศไทย ที่จะบรรลุความสำเร็จในการดำเนินงานตามพันธกรณีอนุสัญญา ได้แก่ การเตรียมจัดทำทำที่ของ ประเทศไทยในพิจารณาบรรจุสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัม สมัยที่ 10 ปี 2565 พัฒนาความพร้อมของประเทศเพื่อควบคุม ลด เลิก การใช้สาร PFOA และ การแจ้งใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายภายหลังจากที่ควบคุมสาร PFOA เป็นวัตถุอันตราย ชนิดที่ 4 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอร่างทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมที่สมควรตามการดำเนินการมาตรการ ด้านกฎหมายและด้านบริหารของประเทศไทย 3 รูปแบบ คือ ทำที่ชั่วคราว (อยู่ระหว่างการพิจารณา ตัดสินใจควบคุม) ยินยอมให้นำเข้าแบบมีเงื่อนไข (วัตถุอันตรายชนิดที่ 3) และไม่ยินยอมให้นำเข้า (วัตถุอันตรายชนิดที่ 4) โดยประเทศไทยมีทำที่สนับสนุนการบรรจุสาร PFOA ในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ตามที่คณะกรรมการ CRC พิจารณาตามหลักเกณฑ์การบรรจุสารเคมี ของอนุสัญญา เพื่อให้สาร PFOA อยู่ในกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าเพื่อการควบคุม การนำเข้า การใช้สารให้มีความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง คือ กรมควบคุมมลพิษ สามารถนำไปเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณากำหนดเป็นทำที่ ของประเทศไทยในการประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมสมัยที่ 10 ปี 2565

คำสำคัญ อนุสัญญารอตเตอร์ดัม สาร PFOA การประชุมรัฐภาคี

ABSTRACT

Title of Independent Study	Thailand' Position on the listing of PFOA in Convention on the Meeting of the Conference of the Parties to the Rotterdam Convention
Author	Ms. Piyanan Udomtang
Degree	Master of Science (Environmental Management)
Year	2020

The objectives of this research are to study the principles and concepts of the control of chemical and hazardous substance and the control of the chemical under the Rotterdam Convention; moreover, this research also aims to deal with the Thailand's implementation of the Rotterdam Convention's obligations on legal issues and procedural review related to the control of PFOA, which is supposed to be consistent with Thai's law, as well as the organizational review related to the principles and concepts of the Rotterdam Convention. In order to seek for the PFOA control, this research finally plans to recommend a draft of Thailand' Position on the listing of PFOA in Convention on the Meeting of the Conference of the Parties to the Rotterdam Convention. The research applies the documentary research collecting from primary sources such as the Stockholm Convention, the Rotterdam Convention, the legal provisions of Thailand, both at the statutory and secondary level and from secondary sources such as books, textbooks, articles in academic journals, the meeting documents and the research reports has official published documents of government and private sectors. as well as electronic data from the websites of reliable agencies in Thailand and abroad. In addition, the researcher will collect information on the situation of PFOA control in Thailand by using the form of attendance in the sub-committee meetings related to Thailand's the PFOA control considerations.

According to the study, it is revealed that the principles and concepts of the control of chemical and hazardous substance are based upon sustainable development , precautionary

principle , and public participation which have been used as a fundamental principle in chemical control hazardous substances under the implementation of the Rotterdam Convention and Thailand's national law, the Hazardous Substances Act 1992. Thailand, as a state party to the Rotterdam Convention, has implemented the Hazardous Substances Act of 1992 in accordance with the Rotterdam Convention's obligations and also with the country's decision-making process. The Thailand's future direction for proceeding to achieve any success in the implementation of the Convention's obligations should begin with preparing Thailand's position at the tenth Meeting of the Conference of the Parties to the Rotterdam Convention in 2022 and improving the country's availability to control, reduce, eliminate the use of PFOA and notification of final regulatory measures after the control of PFOA as a type 4 hazardous substance in accordance with the Hazardous Substance Act B.E. 2535 (1992)

As found, the research provides some recommendations to prepare a draft of Thailand' Position on the listing of PFOA in Convention on the Meeting of the Conference of the Parties to the Rotterdam Convention appropriately in order to implement three forms upon Thailand's legal and administrative measures. Firstly, Thailand shall prepare its interim response, under consideration of the control decision, to give its consent to import only with special condition (Hazardous Substance Type 3), and also not to give its consent to import (Hazardous Substance Type 4). Thailand has supported the inclusion of PFOA in Annex III of the Rotterdam Convention, as the CRC committee considers with the criteria to allow PFOA to be included in the Prior Informed Consent Procedure for import controls and the use of substances is safe for health and environment. The Pollution Control Department shall finally play a role in presenting the Cabinet considerations of Thailand's position at the tenth Meeting of the Conference of the Parties to the Rotterdam Convention in 2022.

Keywords: Rotterdam Convention, PFOA, the Conference of the Parties

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยการกรุณาอย่างยิ่งของ ผศ.ดร. พิรพล เจตโรจนานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียบเรียงและต่อการศึกษาในทุกขั้นตอน รวมทั้งตรวจสอบข้อบกพร่องและปรับปรุง ทำให้รายงานมีความสมบูรณ์ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะบริหารการพัฒนาลิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานและเป็นประโยชน์ต่อรายงานการค้นคว้าอิสระ

ขอขอบพระคุณ เครือข่ายคนทำงานของกรมควบคุมมลพิษและกรมโรงงานอุตสาหกรรม ที่เมตตาถ่ายทอดข้อมูลและความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อรายงานการค้นคว้าอิสระ ทั้งนี้ รายงานการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ไม่อาจสำเร็จลุล่วงได้เลยหากผู้เขียนไม่ได้รับการสนับสนุนที่ดีและกำลังใจจากพ่อแม่ พี่ และน้อง รวมทั้งขอขอบคุณพี่ น้อง ร่วมรุ่นทุกท่านที่แบ่งปันข้อมูล แลกเปลี่ยนความรู้ และเป็นกำลังใจเสมอมา

ปิยนันท์ อุดมแดง

กรกฎาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(9)
คำย่อ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 คำถามวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 สมมติฐานการวิจัย	5
1.6 วิธีการดำเนินการศึกษา	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.8 นิยามคำศัพท์	6
1.9 ระยะเวลาการวิจัย	8
บทที่ 2 หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย	9
2.1 หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย	9
2.2 หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมี ภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัม	12
บทที่ 3 การดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมของประเทศไทยใน	
ประเด็นกฎหมายและกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสาร PFOA	25
3.1 สถานการณ์การควบคุมสาร PFOA	25
3.2 การดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมของประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นกฎหมายการควบคุมสาร PFOA	31

บทที่ 4	ความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้อง กับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ในประเด็นการควบคุมสาร PFOA	33
4.1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	33
4.2	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535	34
4.3	สรุปการเปรียบเทียบของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กร ที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ในประเด็นการควบคุม สาร PFOA	38
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	44
5.1	บทสรุป	44
5.2	ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม		50
ภาคผนวก		52
ภาคผนวก ก	สรุปผลการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ สมัยที่ 9 ปี 2562 โดยเฉพาะในการบรรจุสาร PFOA	53
ประวัติผู้เขียน		59

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1	39
การเปรียบเทียบของความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการ พิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ในประเด็นการควบคุมสาร PFOA	

คำย่อ

อนุสัญญา Rotterdam	อนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้ง ข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตราย และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บาง ชนิดในการค้าระหว่างประเทศ (Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade)
UNEP	โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme)
FAO	องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
PIC Procedure	กระบวนการแจ้งข้อมูลล่วงหน้า (the Prior Informed Consent procedure)
คณะกรรมการ CRC	คณะกรรมการพิจารณาพบทวนสารเคมี (Chemical Review Committee)
คณะกรรมการ POPRC	คณะกรรมการพิจารณาพบทวนสารมลพิษที่ ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants Review Committee)
PFOA	perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds

บทที่ 1

บทนำ

บทนี้จะนำเสนอที่มาและความสำคัญของการศึกษาวิจัยเรื่องทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ คำถามวิจัย วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีการดำเนินการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ นิยามศัพท์ และระยะเวลาการวิจัย

1.1 ที่มาและความสำคัญ

สารเคมีได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการผลิตทั้งในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมมาเป็นเวลานานนับตั้งแต่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม สารเคมีก่อให้เกิดคุณประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม สารเคมีสามารถก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงต่อชีวิต ทรัพย์สิน รวมถึงระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทุกประเทศตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศมีความห่วงใยและได้พยายามอย่างต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาด้านสารเคมี โดยมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบ และปลอดภัยเพื่อปกป้องคุ้มครองชีวิตและสิ่งแวดล้อม จากการผลิตและการค้าสารเคมีระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมา ทำให้ประชาคมโลกตระหนักถึงความเสี่ยงจากสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มีข้อจำกัดของโครงสร้างพื้นฐานในการควบคุมการนำเข้าและการใช้สารเคมีเหล่านั้นที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

การประชุม Rio Earth Summit เมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้ประกาศปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา และได้รับรองแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ซึ่งในบทที่ 19 กำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าก่อนการส่งออก ภายในปี พ.ศ. 2543 ส่งผลให้ UNEP FAO และรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ร่วมประชุมเจรจาระหว่างรัฐ และจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการจัดการสารเคมี คือ อนุสัญญารอตเตอร์ดัมเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศในการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสารเคมีอันตรายต้องห้ามหรือจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด

โดยการใช้กระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า มีการบังคับใช้กับภาคีตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบระหว่างประเทศในเรื่องการค้าสารเคมีอันตรายบางชนิด และเพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมี และส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่ภาคีสมาชิกของอนุสัญญา Rotterdam คัดมาฯ รวมทั้งประเทศไทย ต้อง (1) แจ้งการใช้มาตรการสำหรับสารเคมีต้องห้ามหรือที่ถูกจำกัดการใช้ อย่างเข้มงวดภายในประเทศ (2) เสนอบัญชีรายชื่อสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง (3) แจ้งข้อมูลการส่งออกสารเคมีต้องห้าม หรือถูกจำกัดการใช้ อย่างเข้มงวดให้สมาชิกผู้นำเข้าทราบก่อนการส่งออก (4) หากประเทศสมาชิกไม่อนุญาตให้นำเข้าจากประเทศใด ต้องปฏิเสธการนำเข้าสารเคมีชนิดนั้นจากประเทศอื่นด้วย และจะต้องไม่มีการผลิตสารเคมีชนิดนั้นขึ้นใช้ภายในประเทศ เป็นต้น โดยในปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยได้ให้ภาคยานุวัติเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญา Rotterdam คัดมาฯ แล้ว

เนื่องจากสาร Perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds หรือเรียกว่า สาร PFOA เป็นของแข็งขนาดเล็กมีสีขาวนวล มีกลิ่นฉุน โครงสร้างทั่วไปของ PFOA เป็นโมเลกุลเส้นตรงซึ่งประกอบไปด้วยนิวเคลียสของฟลูออรีน และหมู่ $-COOH$ (Carboxyl group) มีการนำมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง คือ ใช้เป็นสารช่วยลดแรงตึงผิว ใช้เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ Polytetrafluoroethylene เช่น ใช้เป็นสารเคลือบผิวกระทะ (กระทะเทฟลอน) ใช้เป็นสารผสมในเส้นใยผ้าช่วยในการป้องกันน้ำและระบายอากาศ ใช้เป็นปลอกหุ้มสายไฟฟ้า ทำเป็นท่อป้องกันไฟและสารเคมี เทปพันท่อน้ำ ใช้เป็นส่วนประกอบในเครื่องสำอาง (Cosmetics) จารบี (Greases) สารหล่อลื่น (Lubricants) และสารขัดเงา (Polish) เป็นต้น ประเทศไทยที่มีการนำเข้ามาใช้ในภาคอุตสาหกรรม ด้วยองค์การวิจัยมะเร็งนานาชาติ (IARC) ได้จัดให้สาร PFOA เป็นสารที่มีโอกาสก่อมะเร็งในมนุษย์ (กลุ่ม 2B) รวมทั้งประชาคมโลกในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์ม สมัยที่ 9 ปี 2562 ได้พิจารณารับรองสาร PFOA เป็นสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (POPs) และถูกบรรจุในภาคผนวก เอ (การเลิกใช้) ของอนุสัญญาสตอกโฮล์ม โดยมีข้อยกเว้นพิเศษในการผลิตและการใช้บางประเภทสำหรับภาคีที่ขอขึ้นทะเบียนยกเว้น

และในปี 2560 ประเทศแคนาดา และราชอาณาจักรนอร์เวย์ ซึ่งเป็นภาคีอนุสัญญา Rotterdam คัดมาฯ และภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์ม ได้แจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายเพื่อจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดของสาร perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds (CAS Nos. 335-67-1, 3825-26-1, 335-95-5, 2395-00-8, 335-93-3, 335-66-0, 376-27-2, 3108-24-5) ของประเทศตนเอง ไปยังสำนักเลขาธิการอนุสัญญา Rotterdam คัดมาฯ คณะกรรมการ CRC องค์การภายใต้อนุสัญญา Rotterdam คัดมาฯ ได้ประชุมในระหว่างปี 2561 – 2563 จำนวน 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 14 ครั้งที่ 15

และ ครั้งที่ 16 เพื่อพิจารณาการแจ้งใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายของภาคีสมาชิก (ยุโรป: ราชอาณาจักรนอร์เวย์ อเมริกา : ประเทศแคนาดา) โดยใช้หลักเกณฑ์ตามภาคผนวก I และ ภาคผนวก II ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัม สารเคมีที่มีการจำกัดการใช้ในประเทศภาคีอย่างน้อย 2 ประเทศ 2 ภูมิภาคที่แตกต่างกัน และมีข้อมูลการตัดสินใจใช้กฎระเบียบขั้นสุดท้ายที่เหมาะสม จึงมีมติเสนอแนะให้การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมสมัยที่ 10 พิจารณาบรรจุสาร PFOA ไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญา ประเภทสารเคมีอุตสาหกรรม ซึ่งในเวทีการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัม สมัยที่ 10 ที่กำหนดจัดขึ้นในปี 2565 จะเปิดให้ภาคีเข้าร่วมการเจรจา แสดงท่าทีของประเทศในการบรรจุสาร PFOA ซึ่งหากที่ประชุมฯ มีฉันทามติรับรองการบรรจุสาร PFOA ไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญา แล้ว ภาคีสมาชิกอนุสัญญารอตเตอร์ดัมจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีในลำดับแรก คือ การแจ้งท่าทีการนำเข้าสาร PFOA ตามมาตรการด้านกฎหมายและ มาตรการด้านการบริหารของแต่ละภาคี ไปยังสำนักเลขาธิการอนุสัญญารอตเตอร์ดัมตามพันธกรณี ข้อบทที่ 10 รวมถึงการนำข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีมาพิจารณาทบทวนความจำเป็นในการใช้ และ ประกอบการพิจารณาควบคุมสารเคมีอันตรายในประเทศให้เกิดความปลอดภัย การกำหนด พิศดุสการเฉพาะ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบ ในการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมี และส่งเสริมการใช้ สารเคมีอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จากข้อมูลการสำรวจสถานการณ์สาร PFOA ของกรมควบคุมมลพิษ ในปี 2561 ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาให้ความเห็นในการพิจารณาบรรจุสารเคมี ในภาคผนวกของอนุสัญญาสตอกโฮล์ม ในปี 2562 พบว่า ประเทศไทยยังคงมีการนำเข้าสาร PFOA มาใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่นำมาใช้ในงานชุบผิวรางไวร์เวย์ (Wire Way) หรือ รางเดินสายไฟ และใช้เป็นส่วนผสมของโฟมดับเพลิงในคลังน้ำมัน ใช้เป็นส่วนผสมในสี, สีเคลือบเงา และสารเคลือบอื่นๆ ในการเคลือบภาพถ่าย และใช้เป็นสารละลายมาตรฐาน ในห้องปฏิบัติการเล็กน้อย ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้ควบคุมสาร PFOA เป็นวัตถุอันตรายชนิดใดชนิดหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

ดังนั้น ประเทศไทย ในฐานะภาคีสมาชิกอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ควรดำเนินการโดยผ่านกระบวนการตัดสินใจของประเทศ เพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการบริหาร ในการควบคุมสาร PFOA ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย บรรลุตามพันธกรณี ของอนุสัญญาระหว่างประเทศ ของการศึกษานี้ คือ อนุสัญญารอตเตอร์ดัมซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อ การส่งเสริมความร่วมมือและรับผิดชอบระหว่างประเทศในเรื่องการค้าสารเคมีอันตรายบางชนิด รวมทั้งปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมีและส่งเสริม

การใช้สารเคมีอย่างไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม โดยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสารเคมี ให้มีการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าก่อนการนำเข้า-ส่งออกให้แก่ประเทศภาคีสมาชิก รวมทั้ง ประเทศไทยสามารถกำหนดทำที่ของประเทศในประเด็นการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA ที่เหมาะสมเพื่อเข้าร่วมเจรจาในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ สมัยที่ 10 ต่อไป

ซึ่งผู้ศึกษาได้ทบทวนข้อมูลสถานการณ์การควบคุมสารดังกล่าว ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ศึกษาหลักการ แนวคิด การควบคุมสารเคมีหรือวัตถุอันตรายตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม หลักการ แนวคิด การควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย ของประเทศไทย การดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมของประเทศไทย ในประเด็นข้อกฎหมายและกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสาร PFOA และวิเคราะห์ความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมในประเด็นการควบคุมสาร PFOA และเสนอร่างทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัม สมัยที่ 10 ปี 2565 ต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

- 1.2.1 หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมีเป็นอย่างไร
- 1.2.2 อนุสัญญารอตเตอร์ดัมได้วางหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมีไว้อย่างไร
- 1.2.3 การดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมของประเทศไทย ในประเด็นข้อกฎหมายและกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสาร PFOA เป็นอย่างไร
- 1.2.4 กฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมในประเด็นการควบคุมสาร PFOA หรือไม่
- 1.2.5 ทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมในอนาคตควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมี
- 1.3.2 เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมีภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัม
- 1.3.3 เพื่อศึกษาการดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมของประเทศไทยในประเด็นกฎหมายและกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสาร PFOA
- 1.3.4 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมในประเด็นการควบคุมสาร PFOA
- 1.3.5 เพื่อเสนอร่างทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุรายชื่อสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 **ด้านเนื้อหา:** การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประเด็นการควบคุมสารเคมีอันตรายแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมและการดำเนินการควบคุมสาร PFOA ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้อง และเสนอร่างทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุรายชื่อสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ

1.4.2 **ด้านประชากร:** สาร Perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds ที่เสนอบรรจุในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ ประเภทสารเคมีทางอุตสาหกรรม (Industrial Chemical)

1.4.3 **ด้านระยะเวลา:** เดือนมีนาคม – กรกฎาคม 2564 (ระยะเวลา 5 เดือน)

1.5 สมมติฐานการวิจัย

ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางด้านกฎหมายในการควบคุมการนำเข้าหรือการใช้สาร PFOA อย่างเข้มงวด ทั้งที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคีสมาชิกอนุสัญญารอตเตอร์ดัม จึงส่งผลกระทบในทางลบต่อการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัมและทำที่ของประเทศไทยในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัม

1.6 วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก (Documentary Research) ซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะค้นคว้าและรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ อนุสัญญาสตอกโฮล์ม อนุสัญญารอตเตอร์ดัม บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย ทั้งระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรอง และจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความในวารสารวิชาการ เอกสารประกอบการประชุม รายงานการวิจัย เอกสารที่เผยแพร่อย่างเป็นทางการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์ของหน่วยงานที่น่าเชื่อถือของประเทศไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลสถานการณ์การควบคุมสาร PFOA ของประเทศไทย โดยจะใช้รูปแบบการเข้าร่วมประชุมในการประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาการควบคุมสาร PFOA ซึ่งมีองค์ประกอบของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ และประชาชน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.7.1 ได้ทราบศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมี
- 1.7.2 ได้ทราบหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมีภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัม
- 1.7.3 การดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมของประเทศไทย ในประเด็นกฎหมายและกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสาร PFOA
- 1.7.4 ความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ในประเด็นการควบคุมสาร PFOA
- 1.7.5 ได้ร่างทำทึของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุรายชื่อสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัม

1.8 นิยามคำศัพท์

1.8.1 สารเคมี หมายถึง สารทั้งที่เป็นสารเดี่ยวหรือสารผสม หรือจัดทำขึ้นมาผลิตขึ้นมาเอง หรือได้จากธรรมชาติ แต่ไม่ถึงสิ่งมีชีวิต สารเคมีในนิยามนี้ประกอบด้วยสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (รวมถึงสูตรผสมของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง) และสารเคมีอุตสาหกรรม

1.8.2 สารเคมีต้องห้าม หมายถึง สารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้ในประเภทเดียวหรือหลายประเภท โดยมาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม โดยรวมถึงสารเคมีที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในครั้งแรก หรืออุตสาหกรรมที่เรียกคืนจากตลาดในประเทศหรือถอนผลิตภัณฑ์นั้นออกจากกระบวนการพิจารณาให้ใช้ในประเทศและมีหลักฐานแน่ชัดว่าการกระทำเช่นนั้นมิจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

1.8.3 สารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด หมายถึง สารเคมีซึ่งถูกจำกัดการใช้ในประเภทเดียวกันหรือหลายประเภท โดยมาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม แต่ยังอนุญาตให้ใช้งานบางประเภทได้ โดยรวมถึงสารเคมีสำหรับการใช้งานทุกประเภท ซึ่งไม่ได้รับการอนุมัติ หรือทางอุตสาหกรรมได้เรียกคืนจากตลาดในประเทศ หรือถอนผลิตภัณฑ์นั้นออกจากรายการพิจารณาให้ใช้ภายในประเทศและมีหลักฐานแน่ชัดว่าการกระทำเช่นนั้นมิจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

1.8.4 สูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง หมายถึง สารเคมีซึ่งอยู่ในสูตรสำหรับการทำสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง โดยสังเกตได้ในระยะเวลาอันสั้น หลังจากได้รับสารนั้นเข้าไป

1.8.5 มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย หมายถึง การดำเนินมาตรการของภาคีซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการดำเนินการใดๆ ต่อไปอีก จุดประสงค์ของการดำเนินมาตรการดังกล่าวคือเพื่อห้ามใช้หรือจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดต่อสารเคมี

1.8.6 ภาคี (Party) หมายถึง ภาคีอนุสัญญา Rotterdam ดังกล่าวคือ รัฐหรือองค์การเพื่อการบูรณาการทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคที่ให้ความยินยอมที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญาและให้อนุสัญญามีผลบังคับใช้ของตน

1.8.7 การภาคยานุวัติ (Accession) หมายถึง การที่รัฐหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นรัฐภาคีที่เข้าร่วมเจรจาและลงนามในสนธิสัญญาตั้งแต่แรก ได้ดำเนินการให้ความยินยอมเพื่อเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญาและผูกพันตามสนธิสัญญาที่รัฐอื่น ๆ ได้ทำการวินิจฉัยตกลงก่อนแล้วและสนธิสัญญานั้นได้มีผลใช้บังคับอยู่ก่อนแล้ว

1.9 ระยะเวลาการวิจัย

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี 2564)				
	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.
1.9.1 วิเคราะห์ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ	/				
1.9.2 กำหนดประเด็นศึกษา ขอบเขต และวิธีการ ในการศึกษา ทบทวนวรรณกรรม	/	/	/		
1.9.3 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิ และเก็บข้อมูล ผู้ประกอบการ/องค์กรภาคเอกชน		/	/		
1.9.4 วิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษา			/	/	
1.9.5 นำเสนอผลการศึกษา					/

บทที่ 2

หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย

ในการศึกษาเรื่อง หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการศึกษา ดังนี้

2.1 หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย

2.2 หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายภายใต้อนุสัญญา Rotterdam

2.1 หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย

2.1.1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มีจุดเริ่มต้นการพัฒนาของสังคมโลกนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972 เริ่มตั้งแต่องค์การสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (United Nations Conference on Human and Environment) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน การประชุมดังกล่าว ได้เรียกร้องให้ทั่วโลกคำนึงถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดจำกัดของทรัพยากรโลก ผลจากการประชุมดังกล่าว ทำให้ทั่วโลกหันมาให้ความสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมกันอย่างกว้างขวาง และที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติฯ มีมติให้จัดตั้งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development: WCED) หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Brundtland Commission ซึ่งมาจากชื่อของนางกรู ฮาร์เดิม บรันด์ท์แลนด์ ประธานคณะกรรมการฯ ดังกล่าว WCED มีหน้าที่ในการกำหนดวาระการเปลี่ยนแปลงของโลก คือ เสนอยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมระยะยาวสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี ค.ศ. 1987 WCED ได้เสนอรายงาน “Our Common Future” หรือเรียกอีกชื่อว่า Brundtland Report ต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ รายงานนี้ได้ให้คำจำกัดความของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ไว้ในบทที่ 2 Towards Sustainable Development ว่า “เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความจำเป็นของคนยุคปัจจุบันโดยไม่ลดขีดความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นของคนยุคต่อไป” ทั้งนี้ Brundtland Report ยังกล่าวว่า

“การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
แนวทางการลงทุนทิศทางการพัฒนาทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของ
สถาบันมนุษย์สอดคล้องกับความจำเป็นในอนาคตและปัจจุบัน”

จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วย “สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา” (United Nation
Conference for Environment and Development : UNCED) ครั้งที่ 1 (Earth Summit) ในปี พ.ศ.2535
ณ กรุงริโอ เดอ จานโร ประเทศบราซิล ที่ประชุมได้ให้การรับรอง แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21)
เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของศตวรรษที่ 21
โดยเฉพาะในบทที่ 19 ของแผนดังกล่าวได้กล่าวถึงการจัดการสารเคมีเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนให้มีการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยและส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลสารเคมี
สู่สาธารณะ อีกทั้งเสนอให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
บริหารจัดการสารเคมีให้เป็นไปอย่างปลอดภัย นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำ
ฐานข้อมูลสารเคมีและรายงานสถิติ แสดงปริมาณการปลดปล่อยสารเคมีและมลสารสู่สิ่งแวดล้อม

ต่อมาในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วย “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2545 หรือ
การประชุม Rio+10 ณ นคร โจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ เพื่อทบทวนความก้าวหน้า
ของการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของแต่ละประเทศตามแผนปฏิบัติการ 21 ในรอบสิบปีที่ผ่านมา
และมุ่งเป้าหมายไปที่เรื่องการแก้ไขปัญหาความยากจน การรักษาระดับการพัฒนาและการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม โดยที่ประชุมได้รับรองปฏิญญาโจฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg Declaration) และ
แผนการดำเนินงานโจฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg Plan of Implementation: JPOI) ซึ่งเป็นกรอบแนวทางการ
ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 21 และข้อตกลงอื่นๆ
โดยอาศัยหลักการการพัฒนาอย่างมีบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และหลักการ
ความรับผิดชอบร่วมกัน โดยที่ประชุมได้เสนอให้แต่ละประเทศจัดทำรายละเอียดการบริหารจัดการ
สารเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ก่อให้เกิดนโยบายใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับ
สารเคมีขึ้นในแต่ละภูมิภาคของโลก (สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, 2556,
หน้า 4-5)

2.1.2 หลักการสำคัญของหลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle)

หลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle) มีวิวัฒนาการมาจากกฎหมายหลายสมัย
หลายจารีต ซึ่งในอดีตเป็นการบอกถึงสังคมส่วนรวมพึงปฏิบัติต่อกัน (อ้างถึงใน ธรรมนูญฯ อารยะสมบูรณ์,
2562, หน้า 7) ยังไม่ใช้กับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพราะในอดีตความเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อม
ยังไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับกอบกุล ราชะนาคร (2549 อ้างถึงใน ธรรมนูญฯ อารยะสมบูรณ์,
2562, หน้า 7) ที่กล่าวว่า

หลักการระวังไว้ก่อนมีพัฒนาการมาตั้งแต่ทศวรรษ 1970 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาไม่น้อยกว่าหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย มักกล่าวกันว่า หลักการระวังไว้ก่อนมีกำเนิดมาจากแนวคิดในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเยอรมันที่เรียกว่า Vorsorgeprinzip (แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า foresight principle หรือ principle of precaution).

หลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle) ถูกกล่าวถึงในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมครั้งแรกในปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The Rio Declaration on Environment and Development) ข้อที่ 15 (United Nations Conference on Environment and Development [UNCED], 1992) ระบุว่า

เพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม รัฐจะต้องใช้วิธีการป้องกันล่วงหน้าอย่างแพร่หลายตามความสามารถของตน เมื่อปรากฏว่ามีสิ่งที่จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือไม่ สามารถทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ รัฐจะต้องไม่นำเหตุผลการขาดความชัดเจนทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการเลื่อนการใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพและคุ้มทุนในการป้องกันความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม.

ซึ่งประเทศไทยก็นำหลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle) มากำหนดมาตรการด้านกฎหมายในการควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อม อาทิ กำหนดเป็นวัตถุอันตราย มาตรฐานควบคุมมลพิษการจัดทำ EIA เป็นต้น

2.1.3 หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ถูกกล่าวอยู่ในหลักการข้อที่ 10 ของปฏิญญาริโอ ที่ระบุว่า

ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการอย่างดีที่สุดโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับ โดยประชาชนจะต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่รัฐเป็นเจ้าของรวมถึงข้อมูลในเรื่องวัตถุที่เป็นอันตรายและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน และรัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ รัฐจะต้องอำนวยความสะดวกข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุมเพื่อส่งเสริมการรับรู้และการมีส่วนร่วม การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการแก้ไขและการเยียวยาความเสียหาย. (UNCED, 1992).

ต่อมาในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี พ.ศ. 2555 หรือที่เรียกว่า Rio +20 ได้ยืนยันหลักการข้อที่ 10 อีกครั้งในเอกสารที่ชื่อ ว่า “The Future We Want” ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญในระดับภูมิภาค เพื่อเร่งการนำหลักการที่ 10 ไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหนึ่งในสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนควรได้รับเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

และนำไปสู่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงมีหน่วยงาน นักวิชาการ และนักวิจัยได้ศึกษาและให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)” ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ (2553, หน้า 119) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนหรือสมาชิกชุมชน สังคม ที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกันสนใจมีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

James L. Creighton (2005 อ้างถึงใน จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555, หน้า 126) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ความกังวล ความต้องการ และคุณค่าของประชาชนได้รับการบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง โดยมีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการจัดการสารเคมีจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและการแก้ปัญหาร่วมกันที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามหลักการความรับผิดชอบร่วมในระดับที่แตกต่างกัน (Common but Differentiated Responsibilities) และเป็นไปตามความสามารถและสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยมีกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดมาตรการด้านกฎหมาย หรือมาตรการบริหารการจัดการสารเคมีผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ประกอบการและภาคประชาสังคม ผ่านการคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ ที่มีองค์ประกอบของภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญ และภาคประชาสังคม และการรับฟังความเห็นประกอบการตัดสินใจในการควบคุมสารเคมีอันตราย

2.2 หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการควบคุมสารเคมี ภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัม

2.2.1 สารสำคัญ

อนุสัญญารอตเตอร์ดัม เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อควบคุมการนำเข้า การส่งออก สารเคมีอันตรายต้องห้ามหรือจำกัดการใช้งานอย่างเข้มงวดและสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง อนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ ได้จำแนกสารเคมีต้องห้ามหรือจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดที่อยู่ในกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า เป็นการจำแนกตามการนำไปใช้งานเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (Pesticide) และสารเคมีทางอุตสาหกรรม (Industrial Chemical) โดยได้กำหนดรายชื่อสารเคมีที่ถูกควบคุมภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัมไว้ในภาคผนวก III ซึ่งจะต้องเป็นสารเคมีต้องห้ามหรือสารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด จำนวน 52 ชนิด ประกอบด้วย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์

(Pesticides) จำนวน 33 ชนิด สูตรผสมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง (Severely Hazardous Pesticide Formulations: SHPFs) จำนวน 3 ชนิด และสารเคมีอุตสาหกรรม (Industrial Chemicals) จำนวน 17 ชนิด ทั้งนี้ มีสารเคมี 1 ชนิด เป็นทั้งสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ และสารเคมีอุตสาหกรรม (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564) (www.pic.int)

1) ความเป็นมา โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ ทำหน้าที่กำหนดวาระด้านสิ่งแวดล้อมทั่วโลก ส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนภายในระบบของสหประชาชาติและทำหน้าที่ผู้สนับสนุนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food Agriculture Organization of the United Nations: FAO) ซึ่งเป็นองค์การชำนาญพิเศษที่ใหญ่ที่สุดองค์กรหนึ่งของสหประชาชาติ จัดตั้งขึ้นตามมติของสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2488 เพื่อเป็นองค์กรที่มีบทบาทนำในด้านอาหาร เกษตร ป่าไม้ และประมง ได้ตระหนักถึงปัญหาการจำหน่ายสารเคมีอันตรายที่ถูกห้ามใช้ในประเทศผู้ผลิตหรือประเทศผู้ส่งออกแล้วถูกส่งไปยังประเทศกำลังพัฒนา โดยไม่มีการเตือนให้ทราบ ความเป็นอันตรายล่วงหน้า หรือสารเคมีที่เสื่อมสภาพถูกกลบกลอนำมาทิ้งในประเทศด้อยพัฒนา ทั้งสองหน่วยงานจึงได้ร่วมมือกันที่จะพัฒนาและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสารเคมีขึ้น โดยสมัครใจ โดย FAO กำหนดไว้ในจรรยาบรรณระหว่างประเทศในเรื่องการจำหน่ายและการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (Code of Conduct on Distribution and Use of Pesticides) ขึ้นในปี 2528 และ UNEP ได้จัดทำแนวทางการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารเคมีในการค้าระหว่างประเทศ (The London Guidelines for the Exchange of Information on Chemicals in International Trade) ขึ้นในปี 2530 ต่อมา UNEP ร่วมกับ FAO จัดทำร่างกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า (Prior Informed Consent :PIC) ขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เพื่อช่วยให้รัฐบาลประเทศต่างๆ ได้รับทราบข้อมูลสารเคมีอันตรายและใช้พิจารณาในการประเมินความเสี่ยงและการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำเข้าสารเคมีนั้นๆ และพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องมีกฎระเบียบในการควบคุม ซึ่งในการประชุม Rio Earth Summit เมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้รับรองแผนปฏิบัติการบทที่ 19 ภายใต้แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) กำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าก่อนการส่งออก ภายในปี พ.ศ. 2543 ดังนั้น UNEP FAO และคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาล ได้ร่วมประชุมและเจรจาต่อรองกันจนบรรลุข้อตกลงของหลักเกณฑ์สำคัญของอนุสัญญา เรียกว่า “อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ” ในเดือนมีนาคม พ.ศ.2541 เพื่อควบคุมการนำเข้าและการส่งออกสารเคมีอันตราย ต้องห้าม หรือจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด

ซึ่งอนุสัญญา Rotterdam ได้เปิดให้มีการรับรองและลงนาม ในการประชุม Diplomatic Conference ณ เมือง Rotterdam ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 10-11 กันยายน 2541 โดยมีประเทศต่างๆ ร่วมลงนาม 61 ประเทศ และองค์การเศรษฐกิจของภูมิภาค 1 องค์การ และยังเปิดให้มีการลงนาม ที่สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน 2541 ถึงวันที่ 10 กันยายน 2542 โดยมีประเทศที่ร่วมลงนาม 72 ประเทศ อนุสัญญาดังกล่าวมีการบังคับใช้ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2547 ปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันและภาคยานุวัติเข้าร่วมภาคีสมาชิก 164 ประเทศ (ณ มีนาคม 2564) (www.pic.int)

2) หลักการและแนวคิด คือหยุดยั้งก่อนที่จะเริ่มเกิด โดยการไม่ยินยอมให้ส่งออก สารเคมีอันตรายไปยังประเทศที่ไม่สามารถบริหารจัดการสารเคมีเหล่านั้นตลอดอายุการใช้งานของสารเคมี ซึ่งเป็นไปตามหลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle) โดยการใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้ง อนุสัญญา Rotterdam ช่วยเสริมขีดความสามารถให้ประเทศยากจนได้รับ ข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจในการนำเข้าสารเคมีอันตราย โดยให้ข้อมูล (1) การตัดสินใจของประเทศอื่นๆ ที่ห้ามการนำเข้าสารเคมีบางชนิด หรือควบคุมการนำเข้าอย่างเข้มงวด (2) ประสบการณ์ของประเทศอื่น ๆ ในการดำเนินการเกี่ยวกับสูตรผสมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง (3) การห้ามการนำเข้าและการควบคุมอย่างเข้มงวดของแต่ละประเทศและประกาศให้ประเทศอื่น ๆ รับทราบ (4) วิธีการหยุดยั้งการนำเข้าที่ไม่พึงประสงค์ และ (5) ข้อกำหนดของประเทศผู้นำเข้าที่ประเทศผู้ส่งออกต้องปฏิบัติตาม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2548)

UNEP FAO สำนักเลขาธิการอนุสัญญา Rotterdam กล่าวว่า อนุสัญญา Rotterdam ดำเนินการเพื่อ

“ระบบเตือนภัยล่วงหน้า: รายการสารเคมีและยาฆ่าแมลงที่อยู่ภายใต้ ขั้นตอนของ PIC ที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย นี้ไม่ใช่ "บัญชีดำ" แต่เป็น "รายการเฝ้าระวัง" ของสารเคมีทางอุตสาหกรรม ยาฆ่าแมลง และสูตรยาฆ่าแมลงที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง ซึ่งควรพิจารณาการใช้งานอย่างรอบคอบและต้องมีการยินยอมในการนำเข้า

ความรับผิดชอบร่วมกัน: อำนวยความสะดวกในความร่วมมือระหว่างประเทศ และการแบ่งปันข้อมูลเพื่อสนับสนุนผู้กำหนดนโยบายในการประเมินประโยชน์ของสารเคมี ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และการค้าเคมีภัณฑ์ดังกล่าว

การตัดสินใจของภาคีอย่างมีข้อมูล: ช่วยให้ภาคีสามารถเข้าถึงข้อมูลและ ได้รับการแจ้งเตือนถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิด

จากสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิด โดยช่วยให้ภาคีดำเนินการตามกฎระเบียบในระดับประเทศเท่าที่จำเป็น

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่เศรษฐกิจอยู่ในระหว่างเปลี่ยนผ่าน จำเป็นต้องรู้ว่าสารเคมีที่ใช้อยู่เป็นอันตรายหรือไม่ และได้รับทราบข้อมูลทางเลือกอื่นหรือสารทดแทนใดที่ราคาสามารถซื้อได้บ้าง การเน้นที่การศึกษาแก่ภาคี หมายความว่า ภาคีจะมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสารเคมีทางอุตสาหกรรมและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์อย่างปลอดภัยเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งจะช่วยลดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกที่เหมาะสม และ

มีความช่วยเหลือด้านเทคนิคเพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่เศรษฐกิจกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านในการสร้างขีดความสามารถ (ทรัพยากร ผู้เชี่ยวชาญ นโยบาย กรอบกฎหมายและสถาบัน) ที่จำเป็นต่อการจัดการสารเคมีอย่างปลอดภัย ภาคีที่พัฒนาแล้วมากขึ้นให้คำแนะนำและการฝึกอบรม”

สรุปได้ว่า อนุสัญญา Rotterdam มีประโยชน์คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา การให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะการป้องกันความเสี่ยงจากการนำเข้าสารเคมีตามกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า สนับสนุนให้เพิ่มจำนวนภาคีสมาชิก นอกจากนี้องค์การระดับภูมิภาคสามารถเข้าร่วมในอนุสัญญานี้ ทำให้เกิดการขยายเครือข่ายด้านทรัพยากรและความเชี่ยวชาญ อาทิ การรวมกันของสหภาพยุโรป เป็นต้น

อนุสัญญา Rotterdam มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐบาลสามารถเพิ่มเติมรายชื่อสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่ต้องดำเนินการตามกระบวนการแจ้งข้อมูลล่วงหน้าได้ และมีความเป็นไปได้ที่จะมีการเพิ่มเติมรายชื่อสารเคมีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง จากการที่ภาคีเสนอการแจ้งใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย และที่ประชุมรัฐภาคีมีอำนาจในการตัดสินใจ โดยจะมีการจัดประชุมรัฐภาคีทุกๆ 2 ปี

นอกจากนี้ อนุสัญญา Rotterdam ต้องการให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูลของสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์โดยเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการด้านความปลอดภัยของสารเคมีซึ่งจะปรับเปลี่ยนไปตามระยะเวลา ซึ่งการที่ประชาชนมีความรู้และข้อมูลอย่างเพียงพอจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วย (UNEP FAO กรมควบคุมมลพิษ, 2547)

ซึ่งความสำเร็จของอนุสัญญา Rotterdam คือ การกำหนดข้อบทเกี่ยวกับความร่วมมือทางด้านเทคนิคให้แก่ประเทศยากจน การช่วยเหลือประเทศที่ไม่มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการสารเคมีอย่างถูกต้องเป็นการสร้างความยุติธรรมและความเป็นหนึ่งเดียว จะเห็นได้ว่า หากไม่มีความร่วมมือกัน ข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมจะไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพและมลพิษสิ่งแวดล้อม ประเทศต่างๆ ต้องร่วมมือกันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน เมื่อประเทศต่างๆ ร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาและทำงานร่วมกันเป็นทีม ประชาชนทั่วโลกจะได้รับประโยชน์ รวมถึงสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศของโลก อาทิ ต้นไม้ พืช สัตว์ สิ่งแวดล้อม เพื่อไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2.2.2 วัตถุประสงค์

เพื่อการส่งเสริมความร่วมมือและรับผิดชอบระหว่างประเทศในเรื่องการค้าสารเคมีอันตรายบางชนิด ปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมี ส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศกำลังพัฒนาในการจัดการสารเคมีอันตราย โดยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสารเคมีให้แก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจของประเทศ และกระจายข่าวการตัดสินใจให้แก่ภาคีสมาชิกทราบ

2.2.3 พันธกรณีที่สำคัญ

1) การแจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายสำหรับสารเคมีต้องห้าม หรือที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดภายในประเทศ ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ภายใน 90 วัน หลังจากวันที่มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายมีผลบังคับใช้ (ข้อบทที่ 5)

2) การเสนอบัญชีรายชื่อสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง (ข้อบทที่ 6)

3) การกำหนดรายชื่อสารเคมีต้องห้าม หรือสารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด ที่เสนอจากประเทศภาคี สมาชิกอย่างน้อย 2 ประเทศจากสองภูมิภาค โดยคณะกรรมการ CRC พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ภาคผนวก I และภาคผนวก II และเสนอแนะต่อการประชุมรัฐภาคี รับรองโดยภาคีแบบฉันทามติ (ข้อบทที่ 7)

4) การแจ้งทำที่การนำเข้า (ยินยอมให้นำเข้า ไม่ยินยอมให้นำเข้า หรือยินยอมให้นำเข้าแต่ต้องทำตามเงื่อนไข) สำหรับสารเคมีแต่ละชนิดในภาคผนวก III ของอนุสัญญาฯ โดยตัดสินใจบนพื้นฐานของมาตรการด้านกฎหมายและการบริหารจัดการ หรือแจ้งทำที่ชั่วคราว (การตัดสินใจชั่วคราว หรืออยู่ระหว่างการพิจารณา) หากเป็นกรณีที่ไม่ยินยอมนำเข้า ต้องประกันว่า

จะไม่มี การนำเข้าสารเคมีชนิดนั้นจากทุกแหล่ง และจะต้องไม่มี การผลิตสารเคมีชนิดนั้นเพื่อใช้ภายในประเทศ (ข้อบทที่ 10)

5) แจ้ง ทำที่ การส่งออก สำหรับสารเคมีแต่ละชนิดในภาคผนวก III ของอนุสัญญา โดยตัดสินใจบนพื้นฐานของมาตรการด้านกฎหมายและการบริหารจัดการ มีการประกันว่าไม่ส่งสารเคมีไปยังภาคีผู้นำเข้าที่ไม่ได้แจ้งทำที่ หรือแจ้งทำที่ชั่วคราวที่ไม่ได้รวมอยู่ในการตัดสินใจชั่วคราว และภาคีผู้ส่งออกได้ขอความยินยอมและได้รับความยินยอมอย่างชัดเจนจากหน่วยงานผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของภาคีผู้นำเข้า ภาคีผู้นำเข้าจะตอบคำร้องขอภายใน 60 วัน (ข้อที่ 11)

6) การแจ้งการส่งออกสารเคมีต้องห้าม หรือสารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้ อย่างเข้มงวดตามที่ภาคีผู้ส่งออกแจ้งมาครั้งแรกในทุกปีปฏิทิน โดยภาคีผู้ส่งออกจะต้องได้รับการแจ้งตอบรับ การส่งออกสารเคมีจากภาคีผู้นำเข้า โดยการแจ้งการส่งออกพร้อมข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีที่จำเป็น อาทิ รหัสระบบศุลกากรโดยจำเพาะขององค์การศุลกากรโลก ดิฉันลากระบุงความเสี่ยงหรืออันตรายต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และเอกสารข้อมูลความปลอดภัยสารเคมี MSDS (ข้อบทที่ 12 และข้อบทที่ 13)

7) ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์เทคนิค เศรษฐกิจและกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับสารเคมีที่อยู่ในขอบเขตของอนุสัญญา รวมทั้งข้อมูลด้านพิษวิทยา พิษวิทยา สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยการให้ข้อมูลเผยแพร่แก่สาธารณชนเกี่ยวกับมาตรการด้านกฎระเบียบในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ข้อมูลด้านการจัดการสารเคมีและอุบัติเหตุจากสารเคมีรวมทั้งข้อมูลทางเลือกอื่น ๆ ที่มีความปลอดภัยมากกว่า (ข้อบทที่ 14)

8) ภาคีจะต้องใช้มาตรการด้านกฎหมาย หรือ มาตรการบริหารตามความจำเป็น ในการก่อตั้ง เสริมสร้างขีดความสามารถของสถาบันและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ อาทิ กฎหมาย การกำหนดรหัสระบบศุลกากรโดยเฉพาะสำหรับสารเคมี ศูนย์ข้อมูลสารเคมี (ข้อบทที่ 15)

9) ร่วมมือกันในการส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและขีดความสามารถในการจัดการสารเคมีระหว่างภาคีทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลก (ข้อบทที่ 16)

2.2.4 กระบวนการพิจารณาบรรจุสารเคมีไว้ในภาคผนวก III ของใต้อนุสัญญา รอตเตอร์ดัมโดยเฉพาะการพิจารณาสาร PFOA

2.2.4.1 คณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารเคมี (Chemical Review Committee; CRC)

เป็นองค์กรสนับสนุนที่แต่งตั้งขึ้นภายใต้ที่ประชุมรัฐภาคี ตามย่อหน้าที่ 6 ในข้อบทที่ 18 ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสารเคมี รวม 31 คน จากผู้แทนระดับภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งผู้แทนภาคีสมาชิกประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยผู้แทนจากกลุ่มระดับภูมิภาค 5 กลุ่ม คือ กลุ่ม African Group (8 ท่าน) กลุ่ม Asian and Pacific Group (8 ท่าน) กลุ่ม Central and Eastern European Group (3 ท่าน) กลุ่ม Latin American and Caribbean Group (5 ท่าน) กลุ่ม Western European and others Group (7 ท่าน) คณะกรรมการ CRC มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และผู้แทนในคณะกรรมการฯ จะต้องไม่อยู่ในตำแหน่งเกินกว่า 2 สมัยติดต่อกัน ซึ่งประเทศไทย มี ดร.นวลศรี ทยาพัชร เป็นผู้แทนกลุ่มภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (Asian and Pacific group) มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 สมัย (1 พฤษภาคม 2547 - 30 เมษายน 2565) คณะกรรมการ CRC มีหน้าที่ดังนี้

- 1) พิจารณาสารเคมีที่ได้รับแจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายตามกลไกพันธกรณีในข้อบทที่ 5 ของอนุสัญญาฯ
- 2) พิจารณาสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงที่ได้รับการเสนอชื่อตามพันธกรณีในข้อบทที่ 6 ของอนุสัญญาฯ ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดและเสนอแนะที่ประชุมรัฐภาคี ว่าควรบรรจุสารเคมีฯ หรือสูตรผสมฯ ดังกล่าวไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญาฯ หรือไม่
- 3) จัดเตรียมร่างเอกสารแนวทางการตัดสินใจ (Decision Guidance Document: DGD) สำหรับ สารเคมีฯ หรือสูตรผสมฯ ที่เสนอแนะให้บรรจุไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญาฯ เพื่อเสนอให้ที่ประชุมรัฐภาคีพิจารณารับรองต่อไป
- 4) การประชุมคณะกรรมการ CRC จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ๆ ละ 1 ครั้ง เพื่อพิจารณาการแจ้งใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายสำหรับสารเคมีต้องห้ามหรือจำกัดการใช้ อย่างเข้มงวดจากภาคี ตามหลักเกณฑ์ตามภาคผนวก I ภาคผนวก II จัดทำร่างเอกสารแนวทางการตัดสินใจในการบรรจุสารดังกล่าว และเสนอแนะต่อการประชุมรัฐภาคีในการพิจารณาบรรจุสารเคมีไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ

2.2.4.2 สำนักเลขาธิการอนุสัญญา Rotterdam และคณะกรรมการ CRC พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในภาคผนวก ซึ่งสรุปเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับ สาร PFOA ได้ดังนี้

1) สำนักเลขาธิการอนุสัญญา Rotterdam พิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลของการแจ้งใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายของสาร PFOA ตามภาคผนวก I ประกอบด้วย

(1) ข้อมูลคุณสมบัติ การบ่งลักษณะ และการใช้งาน และความเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยหรือสิ่งแวดล้อม

(2) มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย

ก. ข้อมูลเจาะจงเกี่ยวกับมาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย ได้แก่ สรุปมาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย การอ้างถึงเอกสารด้านกฎระเบียบ วันที่มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายมีผลใช้บังคับ การบ่งบอกว่าการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายมีเหตุมาจากการได้ประเมินความเสี่ยงและอันตรายมาแล้วหรือไม่ ถ้าใช่ ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินนั้น ต้องมีการอ้างถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วย เหตุผลในการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายเกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์ รวมถึงสุขภาพของผู้บริโภคและคนงานหรือสิ่งแวดล้อม และการสรุปอันตรายและความเสี่ยงของสารเคมีต่อสุขภาพของมนุษย์รวมถึง สุขภาพของผู้บริโภค และคนงาน หรือสิ่งแวดล้อม และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้ มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย

ข. มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายถูกใช้ ได้แก่ ประเภทการใช้งานที่มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายได้ห้ามไว้ ประเภทการใช้งานที่ไม่ได้ห้าม และการประมาณปริมาณของสารเคมีที่ผลิต นำเข้า ส่งออกและใช้งาน(ถ้ามี)

ค. การบ่งบอก (ในขอบเขตเท่าที่เป็นไปได้) ในประเด็นของการใช้ มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายต่อรัฐอื่นและภูมิภาคอื่น

(3) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่อาจครอบคลุมถึง อาทิ การประเมินผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจของการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย และข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกและความเสี่ยงสัมพัทธ์ของทางเลือกนั้น (ถ้ามี) เช่น ยุทธศาสตร์การควบคุม แผลงศัตรูพืชแบบบูรณาการ การปฏิบัติและกระบวนการในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงเทคโนโลยีที่สะอาดกว่า

ทั้งนี้ เมื่อข้อมูลดังกล่าวครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ในภาคผนวก I สำนักเลขาธิการอนุสัญญา Rotterdam จะเสนอให้คณะกรรมการ CRC พิจารณาต่อไป

2) คณะกรรมการ CRC พิจารณาบททวนข้อมูลการแจ้งใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายของ ตามหลักเกณฑ์ในการบรรจุรายชื่อสารเคมีในภาคผนวก III ตามภาคผนวก II ดังนี้

(1) ยืนยันว่าการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายเป็นไปเพื่อปกป้องสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

(2) พิสูจน์ว่าการใช้มาตรการด้านกฎเกณฑ์ขั้นสุดท้ายเกิดขึ้นจากที่ได้มีการประเมินความเสี่ยงแล้ว การประเมินนี้จะอาศัยการพิจารณาข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในบริบทของประเทศภาคีที่ใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายนั้น ด้วยเหตุนี้เอกสารที่ให้มาจะต้องแสดงว่าข้อมูลได้มาโดยการใช้วิธีการที่วงการวิทยาศาสตร์รับรอง มีการพิจารณาบททวนข้อมูลและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลด้วยหลักการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการรับรอง และการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประเมินความเสี่ยงซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์ภายในของภาคีผู้ใช้มาตรการ

(3) พิจารณาว่าการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายได้ให้เหตุผลอย่างเพียงพอที่ควรบรรจุรายชื่อสารเคมีเข้าไปในภาคผนวก III หรือไม่ โดยพิจารณาประเด็นต่างๆ อาทิ การใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายจะนำไปสู่หรือคาดว่าจะนำไปสู่การใช้สารเคมีในปริมาณลดลง หรือประเภทการใช้ลดลงหรือไม่ ลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญในภาคีที่ยื่นเรื่องเข้ามาหรือไม่ การพิจารณาซึ่งนำไปสู่การใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายใช้ได้ในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่จำกัดหรือใช้ได้ในพื้นที่อื่นด้วย และมีหลักฐานว่าการค้าสารเคมีระหว่างประเทศยังคงมีอยู่ต่อไปหรือไม่

(4) ต้องรำลึกอยู่เสมอว่า เจตนาในการใช้สารเคมีไปในทางที่คิดไม่ได้เป็นเหตุผลเพียงพอที่ทำให้ต้องบรรจุสารเคมีนั้นเข้าไปในภาคผนวก III

3) เอกสารแนวทางการตัดสินใจในการบรรจุสาร

คณะกรรมการ CRC จัดทำร่างเอกสารแนวทางการตัดสินใจ (Decision guidance documents) ที่จะสะท้อนถึงข้อมูลที่จัดทำโดยภาคีที่แจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย และภาคีอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการด้านกฎระเบียบระดับประเทศของตนในการห้ามหรือจำกัดการใช้สารเคมีอย่างเข้มงวด ซึ่งเอกสารดังกล่าว ไม่ได้มีเจตนาให้เป็นแหล่งข้อมูลเพียงแห่งเดียวเกี่ยวกับสารเคมี สามารถปรับปรุงหรือแก้ไขจนเป็นที่ยอมรับโดยที่ประชุมรัฐภาคี ทั้งนี้ คณะกรรมการ CRC ใช้หลักการการดำเนินการตามพันธกรณีข้อบทที่ 14 ของอนุสัญญาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ทางเทคนิค เศรษฐกิจ และกฎหมายเกี่ยวกับสารเคมีภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญา ซึ่งรวมถึงข้อมูลด้านพิษวิทยา พิษต่อสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เพิ่มเติม

ข้อมูลการดำเนินการตามกฎระเบียบเพื่อห้ามหรือจำกัดสารเคมีอย่างเข้มงวดและอื่น ๆ ที่ไม่ได้ห้ามหรือจำกัดอย่างเข้มงวด การประเมินความเสี่ยง หรือข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกการใช้มาตรการบรรเทาความเสี่ยงที่ส่งโดยภาคีดังกล่าว ซึ่งข้อมูลต่างอยู่บนเว็บไซต์อนุสัญญา (www.pic.int)

คณะกรรมการ CRC ส่งร่างเอกสารแนวทางการตัดสินใจในการบรรจุนสารดังกล่าว เพื่อเสนอแนะต่อการประชุมรัฐภาคีในการพิจารณาบรรจุนสารเคมีไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัม โดยสำนักเลขาธิการอนุสัญญาจะดำเนินการแจ้งให้ภาคีรับทราบก่อนการประชุมรัฐภาคี 6 เดือน เพื่อภาคีเตรียมท่าทีของประเทศเพื่อเข้าร่วมเจรจาในประเด็นการพิจารณาบรรจุนสารเคมี ซึ่งในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมจะใช้วิธีลงมติโดยฉันทามติเท่านั้น

2.2.5 บทบาทของประเทศไทยกับอนุสัญญารอตเตอร์ดัม

ประเทศไทยได้ภาคยานุวัติ กล่าวคือ การที่ประเทศไทยไม่ได้เป็นรัฐภาคีที่เข้าร่วมเจรจาและลงนามในอนุสัญญาตั้งแต่แรก ได้ดำเนินการให้ความยินยอมเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาและผูกพันตามอนุสัญญาที่รัฐอื่น ๆ ได้ทำการวินิจฉัยตกลงก่อนแล้วและอนุสัญญานั้นได้มีผลใช้บังคับอยู่ก่อนแล้ว โดยประเทศไทยได้ภาคยานุวัติเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 มีผลบังคับใช้กับประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 เห็นชอบให้ประเทศไทยให้ภาคยานุวัติสารในอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ พร้อมทั้งแต่งตั้งหน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐ (Designated National Authority: DNA) ปฏิบัติการเกี่ยวกับสารเคมีในนามของประเทศตามพันธกรณีของอนุสัญญา อาทิ แจ้งใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย การแจ้งทำที่นำเข้าสารเคมี การตอบรับการแจ้งการส่งออก เป็นต้น ประกอบด้วย 3 หน่วยงาน

1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐ ดำเนินการด้านสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (Pesticides)

2) กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐ ดำเนินการด้านสารเคมีอุตสาหกรรม (Industrial chemicals) และ

3) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐ ดำเนินการด้านสารเคมีอื่น ๆ นอกเหนือจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ และสารเคมีอุตสาหกรรม และทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานกลางในการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ (Official Contact Point)

2.2.5.2 กลไกการดำเนินงานภายในประเทศ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุสัญญา Rotterdam เพื่อเป็นกลไกการดำเนินงานอนุสัญญา Rotterdam ภายในประเทศ โดยปัจจุบันมี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประธานอนุกรรมการ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ รองประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 หน่วยงาน ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมวิชาการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมศุลกากร กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กรมการค้าต่างประเทศ กรมควบคุมโรค กรมอนามัย การท่าเรือแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธุรกิจเคมี และ กรมควบคุมมลพิษ ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่าน และกรมควบคุมมลพิษเป็นเลขานุการฯ

2.2.5.2 แจงแจงใจในการเข้าร่วมอนุสัญญา Rotterdam

การเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา Rotterdam ประเทศไทยจะได้ประโยชน์หลายประการ กล่าวคือ (1) สนับสนุนการปฏิบัติงานในการควบคุมสารเคมีอันตรายตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากสารเคมีอันตราย (2) ควบคุมการนำเข้า – ส่งออกสารเคมีอย่างเข้มงวดและเป็นระบบเพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบทิ้งสารเคมีอันตรายในประเทศ (3) รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย (4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลสารเคมีอันตรายในการแจ้งการส่งออกของภาคีผู้ส่งออกในการ (5) มีสิทธิเสนอบัญชีรายชื่อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง เพื่อกำหนดควบคุมการนำเข้า - ส่งออก ภายใต้อนุสัญญาฯ และ (6) ได้รับความร่วมมือด้านวิชาการและการเงิน ในการจัดการสารเคมีอันตราย

2.2.5.3 การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุพันธกรณี

ที่ผ่านประเทศไทยมีการดำเนินงานตามพันธกรณีอนุสัญญา Rotterdam ครบข้อบทที่สำคัญที่ประเทศภาคีควรดำเนินการตามข้อตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศ (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) ดังนี้

1) การแจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายสำหรับสารเคมีต้องห้ามหรือที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดภายในประเทศ ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ในกรณีของประเทศไทย หมายถึง แจ้งการใช้ประกาศสารเคมีที่กำหนดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2543 ถึง ปี 2564 จำนวน 56 รายการ

2) การแจ้งทำที่การนำเข้า (Import Response) สำหรับสารเคมีที่อยู่ในกระบวนการ PIC ให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ แล้ว จำนวน 51 รายการ ตามรายชื่อสารเคมี

ในภาคผนวก III ของอนุสัญญา ซึ่งมี 1 รายการ อยู่ระหว่างที่หน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐดำเนินการรวบรวมข้อมูลส่งให้สำนักเลขาธิการเพิ่มเติม

3) การตอบรับการแจ้งการส่งออกสารเคมีตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามที่ประเทศภาคีส่งออก แจ้งการส่งออกครั้งแรกในทุกปีปฏิทิน

4) การแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยรายงานข้อมูลการดำเนินงานตามย่อหน้าที่ 2 ของข้อบทที่ 11 พันธกรณีเกี่ยวกับการส่งออกสารเคมี ซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อสารเคมีในภาคผนวก III ข้อบทที่ 12 การแจ้งการส่งออก และข้อบทที่ 14 การแลกเปลี่ยนข้อมูลของอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ประจำปี ให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดทำรายงานสรุปสถานการณ์การแจ้งการส่งออกสารเคมีประจำปี เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะทางเว็บไซต์กรมควบคุมมลพิษ

5) การพัฒนามาตรการด้านกฎหมายและมาตรการบริหารควบคุมสารเคมี โดยประกาศกำหนดสารเคมีอุตสาหกรรมและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ในภาคผนวก III ของอนุสัญญาฯ เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 หรือชนิดที่ 4 ตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แล้ว จำนวน 51 รายการ จากรายชื่อสารเคมี จำนวน 52 รายการ และอยู่ระหว่างดำเนินการพิจารณา กำหนดสารเคมีเป็นวัตถุอันตราย 1 รายการ

6) การจัดอบรม/สัมมนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ ให้แก่บุคลากรในหน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสารเคมี และสถาบันการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

7) การจัดทำข้อมูลเอกสารเผยแพร่ และสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ เผยแพร่ในประเทศตามช่องทางต่าง ๆ อาทิ (1) คู่มืออนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ (2) Info graphic เกี่ยวกับการดำเนินงานอนุสัญญาฯ และ (3) เอกสารประกอบการประชุม อบรม และสัมมนาที่เกี่ยวข้อง

8) การให้ข้อมูลความต้องการความช่วยเหลือทางเทคนิค Technical assistance needs assessment to implement the Rotterdam Convention ถึงสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อแสดงความต้องการความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาประเทศให้สามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ อาทิ การพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในการประเมินความเสี่ยงสารเคมีต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

9) เข้าร่วมการดำเนินงานเพิ่มประสิทธิภาพอนุสัญญา (Enhance the effectiveness of the Rotterdam Convention) กับองค์กรระหว่างประเทศ อาทิ เข้าร่วมการดำเนินการ และผลักดันการจัดทำแนวทางการดำเนินงานปฏิบัติตามอนุสัญญา จนเป็นที่ยอมรับในทั้งใน

ระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และเวทีระดับโลก ซึ่งการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญา Rotterdam ดั้มสมัยที่ 9 ปี 2562 มีมติรับรองการเพิ่มภาคผนวก VII กลไกการปฏิบัติตามอนุสัญญา โดยการลงประชามติ ลงคะแนนเสียงข้างมากและต่อมาประเทศไทยตอบรับเข้าร่วมเป็นประเทศผู้ริเริ่มของภาคีประเทศในกลุ่ม ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ในการพัฒนาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพอนุสัญญา

10) จัดสรรงบประมาณบำรุงค่าภาคีสมาชิกอนุสัญญา ประจำปี ต่อเนื่อง เพื่อรักษาสภาพภาคี และสามารถเสนอผู้แทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการภายใต้อนุสัญญา ส่งผล ในการพัฒนาศักยภาพบุคคลากรและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในด้านการจัดการสารเคมี

11) เข้าร่วมประชุมเจรจาในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญา Rotterdam ดั้ม ตั้งแต่สมัยที่ 2 – สมัยที่ 9 (ปี พ.ศ. 2548 – 2562)

บทที่ 3

การดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมของ ประเทศไทยในประเด็นกฎหมายและกระบวนการพิจารณาขององค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสาร PFOA

3.1 สถานการณ์การควบคุมสาร PFOA

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารการประชุมคณะกรรมการ CRC ครั้งที่ 16 เมื่อเดือนกันยายน 2563 เก็บข้อมูลจากการประชุมคณะอนุกรรมการอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ ครั้งที่ 1/2564 วันที่ 5 มีนาคม 2564 และการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองข้อมูลและความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ภายใต้คณะกรรมการวัตถุอันตราย ครั้งที่ 1-1/2564 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2564 พบว่า ประเทศไทยได้ดำเนินการควบคุมสาร PFOA ต่อเนื่องกับการควบคุมสารดังกล่าวภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านอนุสัญญาสตอกโฮล์มและรองรับการดำเนินงานในฐานะภาคีสมาชิกอนุสัญญารอตเตอร์ดัมดังนี้

3.1.1 สาระสำคัญของสาร PFOA

1) คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพ สาร PFOA เป็นสารเคมีสังเคราะห์ มีลักษณะเป็นของแข็งขนาดเล็ก มีสีขาวนวล มีกลิ่นฉุน โครงสร้างทั่วไป เป็นโมเลกุลเส้นตรง ประกอบด้วยนิวเคลียสของฟลูออรีน และหมู่ $-COOH$ (Carboxyl group) สลายตัวได้เมื่อได้รับความร้อนสูงกว่า 300 องศาเซลเซียส ซึ่งสาร PFOA เป็นสารเคมีในกลุ่ม Perfluoroalkyl and Polyfluoroalkyl Substances (PFASs)

2) การใช้ประโยชน์ สาร PFOA และสารประกอบเกลือตัวอื่นๆ ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย และมีอยู่ในผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยใช้เป็นสารกันน้ำและจารบี เป็นสารช่วยลดแรงตึงผิว (emulsifier) ในการละลายของสาร Fluoromonomers และช่วยในขั้นตอนของการสร้างโพลิเมอร์ที่มีน้ำเป็นองค์ประกอบ (Aqueous polymerization) ในผลิตภัณฑ์ของ Fluoropolymers เช่น Polytetrafluoroethylene ,Fluoroelastomers รวมถึงใช้เป็นสารเคลือบให้ผิวลื่น (non-stick) บนภาชนะของเครื่องครัวเพื่อไม่ให้อาหารติดภาชนะ เป็นสารเคลือบผิวเสื้อผ้า พรหม รองเท้า และ

เพอร์นิเจอร์ เพื่อช่วยกันน้ำและสิ่งสกปรก เป็นส่วนผสมในพลาสติกหุ้มสายไฟ ท่อกันไฟและสารเคมี รวมถึงเทปพันท่อน้ำ ใช้เคลือบกระดาษเพื่อป้องกันการเปื่อยขึ้น ใช้เป็นสารทำความสะอาด แวกซ์ และสารขัดเคลือบพื้น ใช้ทำโฟมดับเพลิง นอกจากนี้ ยังใช้ในอุตสาหกรรมการถ่ายภาพ เช่น ใช้เคลือบฟิล์ม เคลือบกระดาษ และยังใช้เป็นสารปรับสภาพผิว เวเฟอร์ในกระบวนการ Photolithography ในอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ และใช้ช่วยลดการเกิดละออง-ไอกรดในถังชุบผิวโลหะด้วยไฟฟ้า

3) ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สาร PFOA เป็นสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน ที่ไม่สะสมในไขมันเหมือนกับสารมลพิษทั่วไป แต่สะสมในสิ่งมีชีวิตโดยยึดติดกับโปรตีนในเลือด และตับ เป็นสาเหตุให้ตับถูกทำลาย (hepatotoxicity) เกิดเนื้องอกในตับ เป็นสารก่อมะเร็ง (Carcinogenicity) มีความเป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์ (Reproductive toxicity) มีความเป็นพิษแบบเฉียบพลันทางการหายใจและทางปาก (Acute Toxicity) มีความเป็นพิษต่ออวัยวะเป้าหมาย โดยเฉพาะเจาะจงจากการรับสัมผัสซ้ำๆ นอกจากนี้ สาร PFOA ยังสามารถถ่ายทอดสู่ลูกผ่านทางน้ำนมมารดาได้ ทั้งนี้ สาร PFOA ในมนุษย์ ทำให้เกิดมะเร็งอวัยวะและไต รวมทั้งมีหลักฐานที่จำกัดในสัตว์ทดลอง องค์กร IARC (International Agency for Research on Cancer) ได้จัดให้ PFOA เป็นสารกลุ่ม 2B (สารก่อมะเร็งในมนุษย์)

4) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สาร PFOA มีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ ได้แก่ ส่งผลกระทบต่อระบบสืบพันธุ์ของปลา และจากการศึกษาสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในน้ำ ได้แก่ ปลาน้ำจืดเพศผู้ หอยน้ำจืด และแมวน้ำในทะเลสาบไบคาส แสดงให้เห็นถึงผลกระทบ ที่มีต่อฮอร์โมนเอสโตรเจน ความเป็นพิษต่อตับ การอักเสบ และความไวต่อสารเคมี สำหรับสิ่งมีชีวิตบนบก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับความผิดปกติของต่อมไร้ท่อความเป็นพิษต่อระบบการพัฒนารและการเกิดเนื้องอก มีผลข้างเคียงรวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการเจริญเติบโตทางเพศและการเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ และในพืช สาร PFOA เป็นสาเหตุทำให้เกิดความผิดปกติที่สามารถพบเห็นได้และการเจริญเติบโตของรากที่เปลี่ยนแปลงไป

5) ทางเลือกอื่นแทนการใช้สาร PFOA คณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants Review Committee: POPRC) องค์กรภายใต้อนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ ได้พิจารณาความเหมาะสมสำหรับภาคอุตสาหกรรมและการใช้งานเฉพาะ ดังนี้

(1) การผลิตพอลิเมอร์ ใช้สารที่มีการเชื่อมโยงอีเธอร์ ระหว่าง perfluoroalkyl moieties เช่น ADONA

(2) โฟมดับเพลิง ใช้โปรตีนหรือผงซักฟอก ผลิตภัณฑ์ฟลูออไรด์สายโซ่สั้น เช่น C6-based

(3) กระจกและผลิตภัณฑ์บรรจุอาหาร ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีฟลูออรีน เช่น กระจกความหนาแน่นสูง ผลิตภัณฑ์ฟลูออไรด์สายโซ่สั้น เช่น C6-based

(4) สิ่งทอ (เสื้อผ้า) ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีฟลูออรีน เช่น พาราฟิน

3.1.2 การควบคุมสาร PFOA ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศ

ปี พ.ศ. 2558 สหภาพยุโรป ในฐานะภาคีสมาชิกอนุสัญญาสตอกโฮล์มได้มีข้อเสนอในการพิจารณาบรรจุสาร PFOA ไว้ในภาคผนวก เอ บี หรือ ซี ของอนุสัญญาสตอกโฮล์มซึ่งคณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants Review Committee: POPRC) องค์การภายใต้อนุสัญญาสตอกโฮล์มในการประชุมครั้งที่ 12 ปี พ.ศ. 2559 ได้พิจารณาข้อมูลตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาสตอกโฮล์ม อาทิ การตกค้างยาวนาน การสะสมในสิ่งมีชีวิต การเคลื่อนย้ายระยะไกลในสิ่งแวดล้อม ผลกระทบร้ายแรงต่อสุขภาพอนามัยหรือสิ่งแวดล้อม และมีมติว่าสาร PFOA เป็นสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants: POPs) ซึ่งได้มีการรวบรวมข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มาตรการควบคุมและทางเลือกการทดแทนการใช้สาร PFOA จากภาคีต่างๆ รวมถึงข้อมูลการประเมินความเสี่ยงในการบริหารจัดการสารเคมี โดยในการประชุมคณะกรรมการ POPRC ครั้งที่ 13 ปี พ.ศ. 2560 มีมติรับรองข้อเสนอในการบรรจุสาร PFOA จัดทำเอกสารประเมินความเสี่ยงในการบริหารจัดการสาร PFOA และเสนอแนะต่อการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์มสมัยที่ 9 และในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์มสมัยที่ 9 ปี พ.ศ. 2562 มีมติรับรองสาร PFOA เป็นสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน และมีมติบรรจุไว้ในภาคผนวก เอ (การเลิกใช้และกำจัดให้หมดไป) ของอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ โดยมีข้อยกเว้นพิเศษสำหรับการผลิตและการใช้บางประเภท (ภาคผนวก ก) มติดังกล่าว มีผลใช้บังคับวันที่ 3 ธันวาคม 2563 โดยภาคีสมาชิกอนุสัญญาสตอกโฮล์มจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีที่สำคัญ คือ (1) ข้อบทที่ 3 ภาคีสมาชิกจะต้องดำเนินการทางกฎหมายและการบริหารที่จำเป็น เพื่อเลิกการผลิตและการใช้สาร POPs ตามรายชื่อในภาคผนวก เอ ตามเงื่อนไขข้อกำหนดและบทบัญญัติต่าง ๆ (2) ข้อบทที่ 4 พิจารณาตัดสินใจในประเด็นการ ขอรื้อทะเบียนขกเว้นพิเศษสำหรับสาร PFOA และดำเนินการตามพันธกรณีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การควบคุมการนำเข้า/ส่งออกสาร PFOA เฉพาะที่ได้รับอนุญาตภายใต้อนุสัญญาสตอกโฮล์มการติดตามตรวจสอบปริมาณสาร PFOA และการรายงานผลการดำเนินงานระดับชาติ เป็นต้น

ในปี 2560 ประเทศแคนาดา และราชอาณาจักรนอร์เวย์ ซึ่งเป็นภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์มได้แจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายเพื่อจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดของสาร perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds (CAS Nos. 335-67-1, 3825-26-1,

335-95-5, 2395-00-8, 335-93-3, 335-66-0, 376-27-2, 3108-24-5) ของประเทศตนเอง ไปยังสำนักเลขาธิการอนุสัญญา Rotterdam โดยคณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารเคมี (Chemical Review Committee: CRC) องค์การภายใต้อนุสัญญา Rotterdam ได้ประชุมในระหว่างปี 2561 – 2563 จำนวน 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 14 ครั้งที่ 15 และ ครั้งที่ 16 เพื่อพิจารณาการแจ้งใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายของภาคีสมาชิก (ยุโรป: ราชอาณาจักรนอร์เวย์ และประเทศแคนาดา) ซึ่งเป็นตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญา Rotterdam จึงมีมติเสนอแนะให้การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญา Rotterdam สมัยที่ 10 พิจารณาบรรจุสาร PFOA ไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญา Rotterdam ๗ ประเภทสารเคมีอุตสาหกรรม ซึ่งในเวทีการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญา Rotterdam สมัยที่ 10 จะเปิดให้ภาคีเข้าร่วมการเจรจาแสดงท่าทีของประเทศในการบรรจุสาร PFOA ซึ่งหากที่ประชุมฯ มีฉันทมติรับรองการบรรจุ สาร PFOA ไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญา แล้ว ภาคีสมาชิกอนุสัญญา Rotterdam จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีในลำดับแรก คือ ข้อบทที่ 10 การแจ้งท่าทีการนำเข้าสารเคมีตามมาตรการด้านกฎหมายและมาตรการด้านการบริหารของแต่ละภาคี ไปยังสำนักเลขาธิการอนุสัญญา Rotterdam และนำข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีมาพิจารณาทบทวนความจำเป็นในการใช้และประกอบการศึกษาควบคุมสารเคมีอันตรายในประเทศให้เกิดความปลอดภัย กำหนดพิศดศกการเฉพาะของสารเคมี เพื่อการกำกับดูแลในขั้นตอนการนำเข้า ส่งออก รวมทั้งมีการถ่ายทอดข้อมูลด้านความเป็นอันตราย สารทดแทน แก่ประชาชน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบในการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมี และส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยดำเนินการควบคุมการใช้สาร PFOA อาทิ แคนาดา ห้ามการผลิต การใช้ การขาย การเสนอขายหรือการนำเข้า สารและผลิตภัณฑ์ที่มีสาร PFOA เป็นองค์ประกอบ สหภาพยุโรป ห้ามการผลิต ใช้ หรือวางขายในตลาด ได้แก่ (1) สาร, องค์ประกอบอื่นๆ ของสาร PFOA และ (2) สิ่งของหรือบางส่วนของประกอบ ซึ่งมีสาร PFOA เป็นองค์ประกอบ และ นอร์เวย์ ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออกและทำให้พร้อมใช้งานในตลาด ได้แก่ (1) สิ่งทอ พรม และสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ที่ใช้สารเคลือบที่มีสาร PFOA เป็นองค์ประกอบ และ (2) สินค้าอุปโภคบริโภคที่มีสาร PFOA เป็นองค์ประกอบ ซึ่งปีในการดำเนินงานตามข้อตกลงอนุสัญญาสตอกโฮล์ม

3.1.3 สถานการณ์การควบคุมสาร PFOA ของประเทศไทย

จากการที่ประเทศไทยได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาสตอกโฮล์มเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2545 และให้สัตยาบันเป็นภาคี เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2548 ซึ่งอนุสัญญาสตอกโฮล์มมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2548 เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยจากสาร POPs และต้องการดำเนินมาตรการทางกฎหมายและการบริหารที่จำเป็น

เพื่อลดและ/หรือเลิกการผลิต การใช้ และการปลดปล่อย รวมทั้งพยายามกำจัดสาร PFOA ให้หมดไป ตามเงื่อนไขข้อกำหนดและบทบัญญัติต่าง ๆ ตามพันธกรณีข้อบทที่ 3 และพิจารณาดำเนินการ ในประเด็นการขอช้อยกเว้นพิเศษ ตามข้อบทที่ 4 ซึ่งคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2562 รับทราบผลการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน สมัยที่ 9 และเห็นชอบตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ กล่าวคือ มอบหมายให้ กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ วัตถุอันตราย พิจารณาดำเนินการควบคุมสาร PFOA ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีในข้อบทที่ 3 ของอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ

รวมทั้ง ตามที่คณะกรรมการ CRC เสนอแนะให้การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัม สมัยที่ 10 พิจารณาบรรจุสาร PFOA ในอนุสัญญา และประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกอนุสัญญารอตเตอร์ดัมจะต้องเตรียมการเพื่อดำเนินการตามพันธกรณีข้อบทที่ 10 แจ้งท่าทีการนำเข้าสารเคมี ตามมาตรการด้านกฎหมายและมาตรการด้านการบริหารภายในประเทศ และนำข้อมูลเกี่ยวกับสาร PFOA มาพิจารณาทบทวนความจำเป็น ในการใช้ และประกอบการพิจารณาควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายในประเทศให้เกิดความปลอดภัย และเตรียมท่าทีของประเทศเพื่อเข้าร่วมการเจรจาในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมสมัยที่ 10 ในปี 2565

จากข้อมูลการสำรวจสถานการณ์การนำเข้า ส่งออก ผลิต จำหน่าย และการใช้สาร PFOA ของกรมควบคุมมลพิษ ปี 2561 ซึ่งสำรวจในกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิ อุตสาหกรรม ประเภทเคมี การพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ เครื่องมือแพทย์และสุขภาพ ปีโตรเคมี พลาสติก เพอร์นิเจอร์ ยา ยานยนต์ เชื้อและกระดาษ สิ่งทอ จำนวน 1,240 แห่ง พบว่า มีให้ข้อมูลการใช้สาร PFOA จำนวน 4 ราย ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่นำมาใช้ในงานชุบผิวรางไวร์เวย์ (Wire Way) หรือ รางเดินสายไฟ ใช้เป็นส่วนผสมของโฟมดับเพลิงในคลังน้ำมัน ใช้เป็นส่วนผสมในสี, สีเคลือบเงา และสารเคลือบอื่นๆ ในการเคลือบภาพถ่าย และใช้เป็นสารละลายมาตรฐานในห้องปฏิบัติการเล็กน้อย และจากฐานข้อมูล ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม (ระบบหาร์เคมีภัณฑ์ และ ระบบการแจ้งผลิต/นำเข้า วัตถุอันตราย ตามบัญชี 5.6) ปี 2564 พบว่า มีผู้ประกอบการ 10 ราย แจ้งข้อมูลสาร 3 รายการ คือ CAS No. 335-67-1 ใช้ในทางอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์ CAS No. 3825-26-1 ใช้ในทางอุตสาหกรรมสีและการผลิตเคมีภัณฑ์ และ CAS No. 335-95-5 ใช้ในทางอุตสาหกรรมชุบโลหะ และประเทศไทยยังไม่ได้ ควบคุมสาร PFOA เป็นวัตถุอันตรายชนิดใดชนิดหนึ่งตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

นอกจากนี้ ข้อมูลการสำรวจสถานการณ์นำเข้า ส่งออก ผลิต จำหน่าย และการใช้สาร PFOA ปี 2561 ยังได้สอบถามความคิดเห็นในควบคุมสาร PFOA ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 พบว่า

1) การจำกัดการใช้ (ควบคุมเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3) กลุ่มอุตสาหกรรม 109 แห่ง เห็นด้วยหากมีการจำกัดการใช้สาร PFOA และ/หรือผลิตภัณฑ์ที่มีสาร PFOA เป็นส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 69.87 พร้อมให้ข้อคิดเห็นว่า เนื่องจากสาร PFOA มีความเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการสะสมภายในร่างกายและสิ่งแวดล้อมที่ตกค้างยาวนาน ควรเปลี่ยนไปใช้สารทดแทนที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าหรือเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และควรจะมีการจำกัดเพื่อลดปริมาณการใช้ และกลุ่มอุตสาหกรรม 16 แห่ง ไม่เห็นด้วยหากมีการจำกัดการใช้สาร PFOA คิดเป็นร้อยละ 10.26 โดยไม่ออกความคิดเห็น

2) การยกเลิกการใช้ (ควบคุมเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4) กลุ่มอุตสาหกรรม 108 แห่ง เห็นด้วยกับการยกเลิกการใช้สาร PFOA โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ผลกระทบของสาร PFOA ทำให้เกิดเนื้องอกในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นมะเร็งในมนุษย์ และกลุ่มอุตสาหกรรมอีก 16 แห่ง ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกการใช้สาร PFOA โดยให้ความเห็นว่า กลุ่มอุตสาหกรรมบางแห่งยังมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีดังกล่าว หากมีการยกเลิกการใช้ควรจะมีการลดปริมาณหรือควบคุมปริมาณการใช้และมีการควบคุมปริมาณการนำเข้า การผลิต ทั้งนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมอีก 32 แห่ง ไม่ได้ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในหัวข้อการจำกัด/ยกเลิกการใช้สาร PFOA และ/หรือผลิตภัณฑ์ที่มีสาร PFOA เป็นส่วนประกอบ

รวมทั้ง ได้สอบถามการรับรู้ความเป็นอันตรายของสาร PFOA โดยกลุ่มอุตสาหกรรม 77 แห่ง แจ้งว่าทราบถึงความเป็นอันตรายต่อมนุษย์ หรือสิ่งแวดล้อมของสาร PFOA และผลิตภัณฑ์ที่มีสาร PFOA เป็นส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 49.36 และมีกลุ่มอุตสาหกรรม 62 แห่ง แจ้งว่าไม่ทราบถึงความเป็นอันตรายฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมอีก 17 แห่ง ไม่ได้ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในหัวข้อความเป็นอันตรายต่อมนุษย์ หรือสิ่งแวดล้อมของสาร PFOA และผลิตภัณฑ์ที่มีสาร PFOA เป็นส่วนประกอบ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการได้มีข้อเสนอแนะอื่นๆ จากกลุ่มอุตสาหกรรม เห็นว่า หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีการให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสาร PFOA รวมถึงสารเคมีอันตรายอื่นๆ ให้กับผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการและควบคุมสารเคมีที่ถูกต้องมากขึ้น

ในปี 2564 กรมควบคุมมลพิษ ในฐานะศูนย์ประสานงานอนุสัญญา Rotterdam และมีหน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะในการจัดการมลพิษของประเทศ ได้จัดทำข้อมูลสถานการณ์สาร PFOA เสนอคณะกรรมการอนุสัญญา Rotterdam ในการประชุมครั้งที่ 1/2564 เมื่อเดือนมีนาคม 2564 ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวร่วมให้ข้อมูลและความคิดเห็น และพิจารณาเห็นชอบให้เสนอข้อมูลดังกล่าวสนับสนุนการพิจารณาควบคุมสาร PFOA เป็นวัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2553 โดยในเดือนเมษายน 2564 คณะกรรมการพิจารณากลับกรองข้อมูลและ

ความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ภายใต้คณะกรรมการวัตถุอันตราย ได้พิจารณาข้อมูล และความจำเป็นในการควบคุมสาร PFOA อาทิ ข้อมูลความเป็นอันตราย สารทดแทน การใช้งาน ในประเทศ มติข้อตกลงระหว่างประเทศหรืออนุสัญญา และนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการจัดการ สารเคมีอันตราย และมีมติเห็นด้วยกับการควบคุมสาร PFOA ของ CAS Number 8 รายการ ได้แก่ 335-67-1, 3825-26-1, 335-95-5, 2395-00-8, 335-93-3, 335-66-0, 376-27-2 และ 3108-24-5 เป็น วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีเงื่อนไขอนุญาต ได้เฉพาะตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในข้อยกเว้นพิเศษของอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ เท่านั้น และ ควบคุมเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดในข้อยกเว้นพิเศษดังกล่าว และให้มีการถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ รับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำความเห็น มาใช้ประกอบการดำเนินงานในขั้นตอนการจัดทำเป็นกฎหมายต่อไป รวมทั้ง ให้สำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยาจัดทำข้อมูลการใช้สาร PFOA ที่ใช้ในทางการแพทย์ เพื่อเสนอควบคุม เป็นวัตถุอันตรายให้ครอบคลุมการใช้สาร PFOA ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ระหว่างดำเนินการ ในขั้นตอนของการดำเนินการเพื่อจัดทำเป็นกฎหมายเพื่อควบคุมสาร PFOA

3.2 การดำเนินการให้บรรลุผลของพันธกรณีตามอนุสัญญา Rotterdam ของประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นกฎหมายการควบคุมสาร PFOA

จากการศึกษาสถานการณ์การควบคุมสาร PFOA ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศ การดำเนินการควบคุมสาร PFOA ประเทศไทย สรุปได้ว่า ประเทศไทยสามารถดำเนินการให้บรรลุ พันธกรณีตามอนุสัญญา Rotterdam ตามข้อบทที่ 10 แจ้งทำที่นำเข้าตามมาตรการด้านกฎหมาย และการบริหารของประเทศ โดยกระบวนการตัดสินใจ ที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ อาทิ และเข้ามามีส่วนร่วม ผ่านคณะอนุกรรมการอนุสัญญา Rotterdam ภายใต้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองข้อมูลและความเป็นอันตราย ของวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ภายใต้คณะกรรมการวัตถุอันตราย และคณะกรรมการวัตถุอันตราย คณะอนุกรรมการ ตามกลไกการพิจารณาควบคุมและกำกับดูแลสารเคมี PFOA ตามพระราชบัญญัติ วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งจะกล่าวในบทที่ 4 ซึ่งประเทศไทยจะมีทิศทางดำเนินการเพื่อให้ บรรลุพันธกรณีอนุสัญญา Rotterdam ในการควบคุมสาร PFOA ได้แก่

1) เตรียมการเข้าร่วมประชุมและจัดทำทำที่ของประเทศไทยในการประชุมรัฐภาคี อนุสัญญา Rotterdam สมัยที่ 10 ปี 2565

2) แจ้างทำที่การนำเข้า (ยินยอมให้นำเข้า ไม่ยินยอมให้นำเข้า หรือยินยอมให้นำเข้า แต่ต้องทำตามเงื่อนไข) สำหรับสาร PFOA โดยตัดสินใจบนพื้นฐานของมาตรการด้านกฎหมายและการบริหารจัดการ หรือ แจ้างทำที่ชั่วคราว (การตัดสินใจชั่วคราว หรืออยู่ระหว่างการพิจารณา) ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญา ตามพันธกรณีข้อบทที่ 10

3) ควบคุมสาร PFOA ให้เป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามความจำเป็นของประเทศจากกำหนดเป็นชนิดที่ 3 จนเมื่อประเทศไทยมีความพร้อมในการใช้สารอื่นทดแทน ก็ดำเนินการห้ามใช้สารดังกล่าวต่อไป และเมื่อมีการห้ามการใช้สารดังกล่าว หรือกำหนดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ประเทศไทยจะต้องแจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายตามข้อบทที่ 5 เพื่อแจ้งการตัดสินใจของประเทศให้ภาคีรับทราบ เพื่อลดการลักลอบค้าสารเคมีที่ผิดกฎหมายต่อไป

4) การกำหนดพิกัศุลการเฉพาะของสาร PFOA เพื่อการควบคุมการนำเข้าส่งออก และมีข้อมูลสำหรับการดำเนินการจัดการภายในประเทศไทยที่เหมาะสม อาทิ ประเมินความมีประสิทธิผลของการดำเนินงานตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมการพิจารณาตัดสินใจในการขอยกเว้นพิเศษภายใต้อนุสัญญาสตอกโฮล์ม

5) ส่งเสริมการถ่ายทอดนวัตกรรม หรือเทคโนโลยี การใช้สารทดแทนแก่ผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนากระบวนการผลิต การใช้สาร PFOA ให้ปลอดภัย และลดการใช้ และเลิกใช้ในที่สุด

6) เสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกรณีอนุสัญญารอตเตอร์ดัม โดยการควบคุมการนำเข้า-ส่งออกของสาร PFOA ในการค้าระหว่างประเทศ

บทที่ 4

ความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กร ที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญา Rotterdam ในประเด็นการควบคุมสาร PFOA

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญา Rotterdam ในประเด็นการควบคุมสาร PFOA โดยศึกษากฎหมายหลักที่สำคัญในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายดังกล่าว กล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และวิเคราะห์ความสอดคล้องของกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญาฯ โดยเฉพาะในประเด็นการควบคุมสาร PFOA ดังนี้

4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศและเป็นกฎหมายแม่บทที่บัญญัติรองรับไว้ซึ่งสิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ตลอดทั้งบทบาทและหน้าที่รัฐบาลในการบริหารประเทศ

อนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้บัญญัติรองรับให้สามารถจัดให้มีกฎหมายเพิกถอนที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพได้

ทั้งนี้ ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้นตอน (อรพรรณ แซ่เอี้ยว, 2559, หน้า 201-203)

ตามมาตรา 77 เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

4.2 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการด้านสารเคมีตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากว่า 60 ปี เริ่มตั้งแต่การตรากฎหมายวัตถุมีพิษ พ.ศ. 2510 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2516 ต่อมาได้มีการปรับปรุงทั้งในเชิงหลักคิดและสาระสำคัญของกฎหมาย ด้วยเห็นว่าการกำกับดูแลสารเคมีนั้นมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กฎหมายหลายฉบับ ดังนั้นเพื่อลดความซ้ำซ้อนของกฎหมายและการปฏิบัติงาน จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายขึ้นในปี พ.ศ. 2535 ที่กำหนดให้หน่วยงานจากหลายกระทรวงเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมจัดการสารเคมีร่วมกัน ภายใต้พระราชบัญญัติเดียวกันซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติอื่นด้านสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยส่วนใหญ่จะมีหน่วยงานภาครัฐ กระทรวงหนึ่งเท่านั้นที่อำนาจและบทบาทหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้ (เพ็ญศรี วัจนละญาณ และคณะ, 2558, หน้า 1) ซึ่งได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายเพิ่มเติมอีก 3 ครั้ง คือ พ.ศ. 2544 พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2562 มีสาระสำคัญดังนี้

4.2.1 ความหมายคำว่า วัตถุอันตราย

วัตถุอันตราย (Hazardous Substances) ตามมาตรา 4 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 หมายถึง วัตถุดังต่อไปนี้ (1) วัตถุระเบิดได้ (2) วัตถุไวไฟ (3) วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ (4) วัตถุมีพิษ (5) วัตถุที่ทำให้เกิดโรค (6) วัตถุแก๊มมันตรังสี (7) วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม (8) วัตถุกัดกร่อน (9) วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง (10) วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็เคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตราย แก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งสาร PFOA เป็นสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน มีความเป็นอันตรายต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ตามนัยของขอบเขตคำนิยามภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

4.2.2 หลักการกำกับดูแล ควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมการนำเข้า ส่งออก การผลิต การจำหน่าย การครอบครอง การขนส่ง และการใช้สารอันตราย เพื่อให้สามารถควบคุมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ไม่ให้มีผลกระทบและเป็นอันตรายต่อมนุษย์ สัตว์ พืช สมบัติ หรือสิ่งแวดล้อม และจัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย เพื่อประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ในด้านข้อมูลวัตถุอันตรายและสร้างเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนวัตถุอันตราย ซึ่งหลักการ แนวคิด ในการกำกับดูแลและควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ดังนี้

4.2.2.1 วัตถุอันตรายที่ถูกกำหนดในบัญชีรายชื่อจะต้องถูกกำกับดูแล ตั้งแต่การนำเข้า ผลิต จัดเก็บ ขนส่งการนำไปจนถึงการกำจัดโดยกำหนดรายชื่อสารเคมีที่จำแนกเป็นวัตถุอันตรายไว้ในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายตามประกาศกระทรวง และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นผู้รับผิดชอบ 6 บัญชี มี 6 หน่วยงานหลักกำกับดูแล คือ

- 1) บัญชีที่ 1 กรมวิชาการเกษตร วัตถุอันตรายสำหรับการนำไปใช้ทางการเกษตร ยกเว้นนำไปใช้ทางการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 2) บัญชีที่ 2 กรมประมง วัตถุอันตรายสำหรับการนำไปใช้ทางการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 3) บัญชีที่ 3 กรมปศุสัตว์ วัตถุอันตรายสำหรับการนำไปใช้เกี่ยวกับปศุสัตว์
- 4) บัญชีที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา วัตถุอันตรายสำหรับนำไปใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข
- 5) บัญชีที่ 5 กรมโรงงานอุตสาหกรรม วัตถุอันตรายสำหรับการนำไปใช้ทางอุตสาหกรรม
- 6) บัญชีที่ 6 กรมธุรกิจพลังงาน วัตถุอันตรายสำหรับการนำไปใช้เกี่ยวกับก๊าซปิโตรเลียมเหลว

4.2.2.2 คณะกรรมการวัตถุอันตรายเป็นผู้กำกับดูแลกำหนดรายชื่อและจำแนกชนิดวัตถุอันตราย โดยพิจารณาควบคุมสารหรือวัตถุใด ๆ เป็นวัตถุอันตรายอยู่บนพื้นฐาน ดังนี้

- 1) ความเป็นอันตราย (Hazard) เช่น เป็นสารระเบิดได้ เป็นสารไวไฟ ความเป็นพิษ ทั้งพิษเฉียบพลันและพิษเรื้อรัง รวมถึงการก่อมะเร็ง การก่อกลายพันธุ์
 - 2) การควบคุมสารตามพันธกรณีของพิธีสารและอนุสัญญาต่างๆ เช่น อนุสัญญารอตเตอร์ดัม อนุสัญญาสตอกโฮล์ม
 - 3) ความจำเป็นในการนำไปใช้ทางอุตสาหกรรม เช่น วัตถุอันตรายบางรายการมีความอันตรายหรือมีความเป็นพิษสูง สมควรประกาศให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 แต่เนื่องจากยังจำเป็นต้องใช้ในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมอยู่ จึงปรับปรุงการควบคุมและกำกับดูแลให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3
 - 4) ข้อกฎหมายหรือ พ.ร.บ. อื่นๆ ที่ยังมีได้มีการควบคุมหรือยังควบคุมไม่ทั่วถึง สามารถขอใช้ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย ออกประกาศควบคุมเป็นวัตถุอันตรายได้
- ซึ่งการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตราย และ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

จากวัตถุดิบนั้นๆ โดยมีการกำหนดขั้นตอนให้ผู้ประกอบการที่ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือ มีไว้ในครอบครอง ดำเนินการตามชนิดของวัตถุดิบ

4.2.2.3 คณะกรรมการวัตถุดิบเป็นผู้กำกับดูแลกำหนดรายชื่อและจำแนกชนิด วัตถุดิบ โดยแบ่งระดับการควบคุมตามชนิดของวัตถุดิบ และหน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งนี้ ส่วนราชการจะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ อาทิ ฉลาก สถานที่ผลิต การจัดเก็บ การขนส่ง บุคลากรเฉพาะ หรือการรายงาน เป็นต้น ซึ่งมาตรา 18 ของพระราชบัญญัติกำหนดให้จัดแบ่ง วัตถุดิบตามความจำเป็นแก่การควบคุมเป็น 4 ชนิด ประกอบทั้งมาตรา 21, 22, 23 และ 36 มีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบแต่ละชนิดต้องดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

1) วัตถุดิบชนิดที่ 1 ได้แก่ วัตถุดิบที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้ทราบและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ส่วนราชการกำหนด

2) วัตถุดิบชนิดที่ 2 ได้แก่ วัตถุดิบที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง ต้องขอรับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุดิบและแจ้งต่อ ส่วนราชการที่รับผิดชอบทราบล่วงหน้ารวมทั้งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการ กำหนดจึงจะระงับการได้

3) วัตถุดิบชนิดที่ 3 ได้แก่ วัตถุดิบที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องขอรับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุดิบ และ ต้องขออนุญาต พร้อมทั้งปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดก่อนประกอบการ

4) วัตถุดิบชนิดที่ 4 ได้แก่ วัตถุดิบที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก การนำผ่าน หรือการมีไว้ในครอบครอง

จากข้อกำหนดข้างต้น ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีหรือวัตถุดิบจะต้อง ตรวจสอบการเป็นวัตถุดิบว่าเข้าข่ายชนิดใดและอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงาน ราชการใด ทั้งนี้ มาตรา 20 ของพระราชบัญญัติกำหนดให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบโดยความเห็นของ คณะกรรมการวัตถุดิบมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของ ประชาชนและสิ่งแวดล้อม อาทิ การผลิต การนำเข้า การส่งออก การขาย การขนส่ง การเก็บรักษา การกำจัด การทำลาย ฉลาก การให้แจ้งข้อเท็จจริง หรือการอื่นใดเกี่ยวกับวัตถุดิบเพื่อควบคุม ป้องกัน บรรเทา หรือการอื่นใดเกี่ยวกับวัตถุดิบ รวมทั้งกำหนดให้มีการถ่ายทอดความรู้ การประกันความเสียหาย กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะ กำหนดเกณฑ์ค่าคลาดเคลื่อน จากปริมาณที่กำหนดไว้ของสารสำคัญในวัตถุดิบ

สารกำจัดศัตรูพืช อาวุธหรือสารเคมีที่ใช้ในการสงคราม ของเสียเคมีวัตถุ เครื่องใช้ไฟฟ้า ที่ใช้แล้ว รวมถึงก๊าซปิโตรเลียมเหลวอยู่ภายใต้กฎหมายนี้

4.2.3 การพิจารณาควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย ภายใต้ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดให้รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม โดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายมีอำนาจออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย ซึ่งคณะกรรมการวัตถุอันตราย มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการ กำหนดว่าสารเคมีชนิดใดที่จำเป็นแก่การควบคุมเป็นวัตถุอันตราย ผ่านกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนภาครัฐ และตัวแทนองค์กรภาคประชาชนเป็นผู้พิจารณา จัดชนิดวัตถุอันตราย ตามขั้นตอนดังนี้

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานคณะกรรมการอาหาร หรือกรมโรงงานอุตสาหกรรม เสนอข้อมูลสารเคมีเพื่อจัดชนิดของสาร PFOA ของวัตถุอันตราย
- 2) คณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองข้อมูลและความเป็นอันตรายของ วัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม พิจารณาข้อมูลตามหลักการเดียวกับคณะกรรมการวัตถุอันตรายข้างต้น และข้อมูลทางด้านวิชาการ และด้านเทคนิคต่าง ๆ เห็นชอบให้กำหนดชนิดในการควบคุมสาร PFOA
- 3) ดำเนินการตามขั้นตอนการจัดทำร่างกฎหมาย โดยมีการถ่ายทอดความรู้ รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดทำความเห็น และยกร่างประกาศกระทรวง เรื่อง บัญชี วัตถุอันตราย เสนอ คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาร่างกฎกระทรวงและประกาศกระทรวง พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย
- 4) คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาร่างกฎกระทรวงและประกาศกระทรวง พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พิจารณาร่างประกาศตามหลักการจัดทำกฎหมาย เสนอ
- 5) คณะกรรมการวัตถุอันตราย พิจารณาความเห็นจากคณะอนุกรรมการ และ ร่างประกาศกระทรวง ตามหลักการข้างต้น
- 6) รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมลงนามในประกาศกระทรวง และประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ต่อไป

ในการพิจารณาการขึ้นบัญชีวัตถุอันตรายของประเทศไทย พบว่า เป็นการใช้หลักการ กำหนดบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย ตามระดับความจำเป็นแก่การควบคุมตามความเป็นอันตราย ตาม พันธกรณีหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ความจำเป็นในการใช้ ตามสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและ

สังคมของประเทศ หรือข้อมูลทางด้านวิชาการ และด้านเทคนิค จะเห็นได้ว่า สารเคมีบางชนิด อาจไม่เข้าข่ายวัตถุอันตรายก็ได้จำนวนรายชื่อที่มีอยู่เป็นจำนวนหลักพันซึ่งส่งผลให้มีข้อมูลสารเคมี จำกัคเฉพาะส่วนที่เป็นวัตถุอันตรายเท่านั้น เนื่องจากสารเคมีที่ไม่เข้าข่ายเป็นวัตถุอันตราย ก็ไม่จำเป็นต้องแจ้งข้อมูลให้กับหน่วยราชการ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาประกาศกระทรวง อุตสาหกรรม เรื่อง การให้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการผลิต หรือการนำเข้า ซึ่งวัตถุอันตรายตาม บัญชี 5.6 ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบ พ.ศ. 2558 ซึ่งได้กำหนดเพิ่มบัญชีย่อย บัญชีที่ 5.6 กลุ่มสารควบคุมตามคุณสมบัติ ภายใต้การรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อใช้กำกับ ดูแล สารเดี่ยวและสารผสมที่มีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดใน 10 ประการตามความหมายของ วัตถุอันตรายข้างต้น โดยกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ซึ่งวัตถุอันตรายกลุ่มดังกล่าวที่มีการผลิตหรือ นำเข้าปริมาณมากกว่า 1,000 กิโลกรัม/ปี ต้องดำเนินการแจ้งข้อเท็จจริงให้กับกรมโรงงาน อุตสาหกรรมครั้งเดียวต่อปี ตามแบบ วอ./อก.20 ดังนั้น เห็นได้ว่า จากประกาศดังกล่าว ทำให้ สามารถรวบรวมข้อมูลสารเคมีที่มีการใช้ในประเทศได้มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีทำเนียบข้อมูลสารเคมี ที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4.3 สรุปการเปรียบเทียบของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กร ที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ในประเด็นการ ควบคุมสาร PFOA

จากการศึกษาสรุปได้ว่า กฎหมายควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายของประเทศไทย โดยเฉพาะ ในการควบคุมสาร PFOA กล่าวคือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีการดำเนินการ สอดคล้องกับหลักการ เน้นคิดในการควบคุมสาร PFOA ภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัมตามหลักการ เฝ้าระวังไว้ก่อน หลักการมีส่วนร่วม และแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากกระบวนการ พิจารณาควบคุมสาร PFOA โดยพิจารณาตามข้อมูลความเป็นอันตราย พันธกรณีระหว่างประเทศ มีการรับฟังความเห็นจากประชาชน เพื่อพิจารณาตามความจำเป็นในการใช้สาร PFOA ตามสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีกฎหมายลำดับรองที่ออกระเบียบปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการขนส่ง การติดฉลาก การเก็บรักษาเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เป็นกลไกการกำกับดูแลควบคุมการนำเข้าและการใช้สาร ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือและ การดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบของผู้ประกอบเพื่อการป้องกันความเป็นอันตรายจากสารเคมี

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดบทบาท หน้าที่ และอำนาจของ คณะกรรมการวัตถุอันตราย และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีองค์ประกอบของ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยกระบวนการตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินการกำหนด

รายชื่อสารเคมีที่ต้องควบคุมและกำหนดกฎระเบียบสำหรับภาครัฐและผู้ประกอบการในการปฏิบัติ ซึ่งที่ผ่านมามีการพิจารณาควบคุมสาร PFOA ในเบื้องต้นของคณะกรรมการพิจารณากันกรอง ข้อมูลและความจำเป็นของวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ มีมติเห็นด้วยในการควบคุมแบบฉันทามติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการลงมติของอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ทั้งนี้ หากในกระบวนการจัดทำกฎหมาย มีความเห็นแตกต่างกัน ที่ผ่านมามีประเทศไทยใช้แบบลงมติเสียงข้างมาก อย่างน้อย 2 ใน 3 ของ จำนวนคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ สรุปดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบของความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณา ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ในประเด็นการ ควบคุมสาร PFOA

หัวข้อ	อนุสัญญารอตเตอร์ดัม	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2553
วัตถุประสงค์	เพื่อการส่งเสริมความร่วมมือและ รับผิดชอบระหว่างประเทศในเรื่องการค้า สารเคมีอันตรายบางชนิด ปกป้องสุขภาพ อนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจาก อันตรายของสารเคมี ส่งเสริมการใช้ สารเคมีอย่างไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการพัฒนาโครงการสร้าง พื้นฐานของประเทศกำลังพัฒนาในการ จัดการสารเคมีอันตราย โดยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะของสารเคมีให้แก่ผู้มีอำนาจ ตัดสินใจของประเทศ และกระจายข่าวการ ตัดสินใจให้แก่ภาคีสมาชิกทราบ	เพื่อควบคุมการนำเข้า ส่งออก การ ผลิต การจำหน่าย การครอบครอง การขนส่ง และการใช้สารอันตราย เพื่อให้สามารถควบคุมได้อย่าง ถูกต้องและเหมาะสม ไม่ให้มี ผลกระทบและเป็นอันตรายต่อ มนุษย์สัตว์ พืช สมบัติหรือ สิ่งแวดล้อม และจัดตั้งศูนย์ข้อมูล วัตถุอันตราย เพื่อประสานงานกับ หน่วยงานราชการอื่น ๆ ในด้าน ข้อมูลวัตถุอันตรายและสร้าง เกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนวัตถุ อันตราย
หลักการ	หยุดปัญหาก่อนที่จะเริ่มเกิด โดยการไม่ ยินยอมให้ส่งออกสารเคมีอันตรายไปยัง ประเทศที่ไม่สามารถบริหารจัดการสารเคมี เหล่านั้นตลอดอายุการใช้งานของสาร ซึ่ง เป็นไปตามหลักการระวังไว้ก่อน	ห ล ก ก า ร ระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle) โดยการ ความร่วมมือของหน่วยงาน ภาครัฐ กำกับดูแลตามวัตถุ อันตราย ความร่วมมือและความ รับผิดชอบจากผู้ประกอบการใน

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบของความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญา Rotterdam ในประเด็นการควบคุมสาร PFOA

หัวข้อ	อนุสัญญา Rotterdam	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2553
	(Precautionary Principle) โดยการใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศภาคี	การดำเนินการ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวัง
ขอบเขต สารเคมี วัตถุอันตราย	<p>ก. สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (Pesticides) รวมทั้งสูตรผสมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง (Severely Hazardous Pesticide Formulations: SHPFs)</p> <p>ข. สารเคมีอุตสาหกรรม (Industrial Chemicals)</p> <p>ทั้งนี้ ไม่รวมสารเคมีที่ใช้เป็น ยาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท สารกัมมันตภาพรังสี กากของเสีย อวูธเคมี ผลิตภัณฑ์ยาที่ใช้กับคนและสัตว์ สารเคมีผสมอาหาร สารเคมีที่ใช้ในการวิจัย</p>	<p>(1) วัตถุระเบิดได้ (2) วัตถุไวไฟ (3) วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ (4) วัตถุมีพิษ (5) วัตถุที่ทำให้เกิดโรค (6) วัตถุกัมมันตรังสี (7) วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม (8) วัตถุกัดกร่อน (9) วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง (10) วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตราย แก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม</p> <p>ทั้งนี้ รวมทั้ง สารกำจัดศัตรูพืช อวูธหรือสารเคมีที่ใช้ในการสงคราม ของเสียเคมีวัตถุ เครื่องใช้ไฟฟ้าฯ ที่ใช้แล้ว รวมถึง ก๊าซปิโตรเลียมเหลว</p>
การจำแนก	<p>สารเคมีต้องห้ามหรือจำกัดการใช้ อย่างเข้มงวด จำแนกการใช้งาน</p> <p>ก. สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์</p> <p>ข. สารเคมีอุตสาหกรรม</p>	<p>มาตรา 18 ระดับการควบคุม</p> <p>ก วัตถุอันตรายชนิดที่ 1</p> <p>ข วัตถุอันตรายชนิดที่ 2</p> <p>ค วัตถุอันตรายชนิดที่ 3</p> <p>ง วัตถุอันตรายชนิดที่ 4</p>

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบของความสอดคล้องของกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดตามอนุสัญญา Rotterdam ในประเด็นการควบคุมสาร PFOA

หัวข้อ	อนุสัญญา Rotterdam	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2553
การพิจารณา ตัดสินใจ	การประชุมรัฐภาคี ตัดสินใจโดยภาคี อนุสัญญาแบบฉันทามติ	คณะกรรมการวัตถุอันตราย ตัดสินใจโดยฉันทามติ หรือมติ เสียงข้างมากอย่างน้อย 2 ใน 3
	คณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารเคมี CRC ตามหลักเกณฑ์ในภาคผนวก I ภาคผนวก II	คณะอนุกรรมการพิจารณาข้อมูล และความเป็นอันตรายของวัตถุ อันตรายชนิดต่างๆ ความจำเป็น
หลักเกณฑ์ การพิจารณา ขึ้นทะเบียน สารเคมี วัตถุ อันตราย	1. สารเคมีต้องห้ามหรือจำกัดการใช้ อย่างเข้มงวด ที่มีภาคน้อยสองประเทศ สองภูมิภาคที่แตกต่างกัน แจ่งใช้ มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย 2. เหตุผลเพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยและ สิ่งแวดล้อม 3. มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์รองรับด้าน การประเมินความเสี่ยง 4. ผลกระทบจากการใช้มาตรการในด้าน เศรษฐกิจและสังคม	1) ความเป็นอันตราย (Hazard) เช่น เป็นสารระเบิดได้ เป็นสาร ไวไฟ ความเป็นพิษ ทั้งพิษ เฉียบพลันและพิษเรื้อรัง รวมถึง การก่อมะเร็ง การก่อกลายพันธุ์ 2) การควบคุมสารตามพันธกรณี ของพิธีสารและอนุสัญญาต่างๆ เช่น อนุสัญญา Rotterdam อนุสัญญาสตอกโฮล์ม 3) ความจำเป็นในการนำไปใช้ การมีสารทดแทน 4) ไม่มีกฎหมายอื่นควบคุม

จากการเปรียบเทียบกฎหมายควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายของประเทศไทย กับ หลักการ แนวคิดการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายภายใต้อนุสัญญา Rotterdam โดยเฉพาะการควบคุมสาร PFOA พบว่า พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2553 กับ หลักการ แนวคิดการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย ภายใต้อนุสัญญา Rotterdam โดยเฉพาะการควบคุมสาร PFOA มีวัตถุประสงค์เหมือนกัน คือ เพื่อควบคุมสารเคมีเพื่อการปกป้องคุ้มครองสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ตามหลักการเฝ้าระวังไว้ก่อน โดยดำเนินการบนหลักการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยความรับผิดชอบร่วมกันตาม

บทบาทหน้าที่ ซึ่งจะต้องมีการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้เข้าถึงข้อมูลเพื่อการดำเนินการควบคุมสารเคมีอันตรายที่มีประสิทธิภาพ สร้างความเป็นธรรม ในสังคม และมีการพัฒนาเศรษฐกิจบนความรับผิดชอบเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่มีความแตกต่างกัน ในกระบวนการพิจารณาควบคุมสารเคมี โดยอนุสัญญา Rotterdam คัมมีการกำหนดหลักเกณฑ์ของข้อมูล ที่ใช้ประกอบการพิจารณาที่ชัดเจน โดยเฉพาะมีการจัดทำข้อมูลการประเมินความเสี่ยงในระดับประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม และภาคีจะต้องมีความเห็นแบบฉันทามติ แต่การ พิจารณาควบคุมสารเคมีที่ผ่านมาส่วนใหญ่ประเทศไทยเป็นการนำข้อมูลจากผลการศึกษาผลกระทบต่อ สุขภาพและสิ่งแวดล้อมขององค์กรระหว่างประเทศ และข้อมูลการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพบางกลุ่มคน ของประเทศจากเจตนาการใช้สารเคมีไปในทางที่ผิด มาใช้ในประกอบการตัดสินใจควบคุม ทำให้ ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีความเห็นที่แตกต่างกัน และการตัดสินใจโดยใช้ การลงมติแบบเสียงข้างมาก ดังเช่น กรณีการควบคุมสารพาราควอต เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งปัจจุบัน ในกลุ่มคน เช่น ภาคเอกชน และภาคเกษตรกรก็ยังไม่ยอมรับการตัดสินใจดังกล่าว เนื่องจากการรับรู้ ข้อมูลที่แตกต่างกัน แต่ในกรณีการพิจารณาควบคุมสาร PFOA เนื่องจากประชาคมโลกยอมรับการ ตัดสินใจควบคุมตามกระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาสารเคมีระดับโลกบน พื้นฐานข้อมูลตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่กำหนดชัดเจน และการยอมรับกันโดยฉันทามติของ ที่ประชุมรัฐภาคี ซึ่งผู้ประกอบการได้รับทราบการดำเนินงานควบคุมสารในระดับโลกมาเป็นระยะๆ รวมทั้งได้รับชี้แจงข้อมูลจากภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน ผู้ประกอบการจึงยอมรับและ มีการปรับตัวในการใช้สาร PFOA ส่งผลให้ในการประชุมคณะอนุกรรมการกลั่นกรองข้อมูลฯ หรือ คณะกรรมการอนุสัญญา Rotterdam คัมเพื่อพิจารณาควบคุมมีมติแบบฉันทามติเห็นด้วยกับการควบคุมสาร PFOA เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ตามเงื่อนไขยกเว้นพิเศษให้ใช้ตามอนุสัญญาสตอกโฮล์ม และเป็น วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 นอกเหนือเงื่อนไขดังกล่าว

ซึ่งที่ผ่านมา พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้มีการพัฒนากระบวนการพิจารณา ตัดสินใจในการควบคุมสารเคมีให้สอดคล้องกับอนุสัญญาและกฎระเบียบ มาตรฐานการค้า ดังจะ เห็นได้จากการปรับแก้ไขต่อเนื่อง คือ พ.ศ. 2544 พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2562 รวมถึงการออกกฎหมาย ลำดับรองสำหรับการปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การใช้สารเคมีและบริบท ของประเทศ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาของอนุสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความ ยั่งยืนในการควบคุมการนำเข้า ส่งออก การผลิต การจำหน่าย การครอบครอง การขนส่ง และการใช้ สารอันตราย เพื่อให้สามารถควบคุมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ไม่ให้มีผลกระทบและ เป็นอันตรายต่อมนุษย์สัตว์ พืช สมบัติหรือสิ่งแวดล้อม มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย ลดความซ้ำซ้อน

โดยให้มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ในด้านข้อมูลวัตถุดิบอันตรายและสร้างหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนวัตถุดิบอันตราย

จากประเด็นข้อจำกัดในกระบวนการพิจารณาควบคุมสารเคมี วัตถุดิบอันตราย รวมทั้งความขัดแย้งในด้านข้อมูล และความเห็นที่แตกต่างกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจการควบคุมสารเคมี ประกอบกับความพร้อมของประเทศในการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และสารเคมีที่ผลิตใหม่ ซึ่งมีความซับซ้อนทำให้มีความจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญองค์กรผู้เชี่ยวชาญหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความรู้ความสามารถในเชิงลึกเพื่อดำเนินการดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกระบวนการพิจารณาวัตถุดิบอันตราย ซึ่งในช่วงปี 2563 – 2564 ได้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวัตถุดิบอันตราย พ.ศ. ... โดยแก้ไขเพิ่มเติมในหมวดที่ 1 คณะกรรมการวัตถุดิบอันตราย และหมวดที่ 2 การควบคุมวัตถุดิบอันตราย เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาวัตถุดิบอันตราย และกำหนดอำนาจของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการได้มาและการขึ้นบัญชีผู้เชี่ยวชาญองค์กร ผู้เชี่ยวชาญหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อัตราค่าบัตรขึ้นบัญชีสูงสุดและค่าขึ้นบัญชีที่จะจัดเก็บกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายสูงสุด ประเภทค่าใช้จ่ายที่จะจัดเก็บจากผู้ยื่นคำขอและกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในกระบวนการพิจารณาวัตถุดิบอันตรายรวมทั้งหลักเกณฑ์ในการรับเงินการจ่ายเงินและการเก็บรักษาเงินดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นไปตามหลักการการตรากฎหมาย ตามมาตรา 77 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ผลจากการศึกษา พบว่า หลักการ แนวคิด ในการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย คือ หลักการ พัฒนาที่ยั่งยืน หลักการระวังไว้ก่อน และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหลักการเหล่านี้ ได้ถูกนำมาใช้เป็นฐานการดำเนินการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายทั้งภายใต้การดำเนินงานตาม พันธกรณีของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสารเคมี วัตถุอันตราย ของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิก อนุสัญญารอตเตอร์ดัม ใช้เป็นกฎหมายหลักในการดำเนินการตามพันธกรณีอนุสัญญารอตเตอร์ดัม โดยเฉพาะการควบคุมสาร PFOA โดยมีวัตถุประสงค์เหมือนกัน คือ เพื่อควบคุมสารเคมีเพื่อการ ปกป้องคุ้มครองสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ตามหลักการเฝ้าระวังไว้ก่อน โดยดำเนินการบนหลักการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยความรับผิดชอบร่วมกันตาม บทบาทหน้าที่ ซึ่งจะต้องมีการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องได้เข้าถึงข้อมูลเพื่อการดำเนินการควบคุมสารเคมีอันตรายที่มีประสิทธิภาพ สร้างความ เป็นธรรมในสังคม และมีการพัฒนาเศรษฐกิจบนความรับผิดชอบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่มี ความแตกต่างกันในกระบวนการพิจารณาควบคุมสารเคมี โดยอนุสัญญารอตเตอร์ดัมมีการกำหนด หลักเกณฑ์ของข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาที่ชัดเจน โดยเฉพาะข้อมูลการประเมินความเสี่ยง ในระดับประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม และภาคีจะต้องมีความเห็น แบบฉันทามติ แต่ของประเทศไทยมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคคลในการประเมิน ความเสี่ยงจากสารเคมี จึงมีการนำข้อมูลจากผลการศึกษาขององค์กรระหว่างประเทศ และ ข้อมูลการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพบางกลุ่มคนของประเทศมาใช้ประกอบการตัดสินใจควบคุม ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีความเข้าใจและความเห็นที่แตกต่างกัน

สำหรับในการพิจารณาควบคุมสาร PFOA เนื่องจากประชาคมโลกยอมรับการตัดสินใจควบคุมตามกระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาสารเคมีระดับโลกบนพื้นฐานข้อมูลตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่กำหนดชัดเจน และการยอมรับกันโดยฉันทามติของที่ประชุมรัฐภาคี ซึ่งผู้ประกอบการได้รับทราบการดำเนินงานควบคุมสารในระดับโลกมาเป็นระยะ รวมทั้งได้รับชี้แจงข้อมูลจากภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน ผู้ประกอบการจึงยอมรับและมีการปรับตัวในการใช้สาร PFOA ส่งผลให้ในการประชุมคณะอนุกรรมการกลั่นกรองข้อมูลฯ หรือคณะกรรมการอนุสัญญา Rotterdam เพื่อพิจารณาควบคุมมีมติแบบฉันทามติเห็นด้วยกับการควบคุมสาร PFOA เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ตามเงื่อนไขยกเว้นพิเศษให้ใช้ตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มและเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 นอกเหนือเงื่อนไขดังกล่าว โดยเห็นว่าประเทศไทยควรมีทิศทางดำเนินงานบรรลุตามพันธกรณีอนุสัญญา และควรมีท่าทีของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุสาร PFOA ในการประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา Rotterdam ที่สมควรตามการดำเนินการมาตรการด้านกฎหมายและด้านบริหารของประเทศสำหรับเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจ ดังนี้

5.1.1 ทิศทางการดำเนินงานในอนาคตของประเทศไทย

- 1) เตรียมการเข้าร่วมประชุมและจัดทำท่าทีของประเทศไทยในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญา Rotterdam สมัยที่ 10 ปี 2565
- 2) แจ้งท่าทีการนำเข้า (ยินยอมให้นำเข้า ไม่ยินยอมให้นำเข้า หรือยินยอมให้นำเข้า แต่ต้องทำตามเงื่อนไข) สำหรับสาร PFOA โดยตัดสินใจบนพื้นฐานของมาตรการด้านกฎหมายและการบริหารจัดการ หรือ แจ้งท่าทีชั่วคราว (การตัดสินใจชั่วคราว หรืออยู่ระหว่างการพิจารณา) ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญา ตามพันธกรณีข้อบทที่ 10
- 3) ควบคุมสาร PFOA ให้เป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามความจำเป็นของประเทศจากกำหนดเป็นชนิดที่ 3 จนเมื่อประเทศไทยมีความพร้อมในการใช้สารอื่นทดแทน ก็ดำเนินการห้ามใช้สารดังกล่าวต่อไป และเมื่อมีการห้ามการใช้สารดังกล่าว หรือกำหนดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ประเทศไทยจะต้องแจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายตามข้อบทที่ 5 เพื่อแจ้งการตัดสินใจของประเทศให้ภาครับทราบ เพื่อลดการลักลอบค้าสารเคมีที่ผิดกฎหมายต่อไป
- 4) พัฒนาการจัดทำข้อมูลการประเมินความเสี่ยงในการใช้สารเคมีอันตรายให้ครบทุกมิติ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ และมีการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะชน เพื่อสร้างเสริมกระบวนการพิจารณาและการตัดสินใจในการควบคุมหรือจัดสารเคมีอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

5) การกำหนดพิถีพิถันการเฉพาะของสาร PFOA เพื่อการควบคุมการนำเข้าส่งออก และมีข้อมูลสำหรับการดำเนินการจัดการภายในประเทศไทยที่เหมาะสม อาทิ ประเมินความมีประสิทธิผลของการดำเนินงานตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมการพิจารณาตัดสินใจในการขอยกเว้นพิเศษภายใต้อนุสัญญาสตอกโฮล์ม

6) ส่งเสริมการถ่ายทอดนวัตกรรม หรือเทคโนโลยี การใช้สารทดแทนแก่ผู้ประกอบการเพื่อพัฒนากระบวนการผลิต การใช้สาร PFOA ให้ปลอดภัย และลดการใช้ และเลิกใช้ในที่สุด

7) เสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกรณีอนุสัญญารอตเตอร์ดัม โดยการควบคุมการนำเข้า-ส่งออกของสาร PFOA ในการค้าระหว่างประเทศ

5.1.2 ร่างทำทีของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุสาร PFOA

การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ สมัยที่ 10 ปี 2565 จะมีการพิจารณาบรรจุรายชื่อสาร perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds เพิ่มเติมในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ตามข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพิจารณาทบทวน สารเคมี (Chemical Review Committee: CRC) ทั้งนี้ หากมีมติข้อตัดสินใจในการบรรจุสารดังกล่าว ไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) พันธกรณีในข้อบทที่ 10 ของอนุสัญญาในประเด็นการแจ้งทำที่ตอบรับนำเข้า (Import response) กล่าวคือยินยอมให้นำเข้า ไม่ยินยอมให้นำเข้า หรือยินยอมให้นำเข้าภายใต้เงื่อนไข สำหรับสารเคมีชนิดดังกล่าว ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ โดยพิจารณาตัดสินใจบนพื้นฐานของมาตรการด้านกฎหมายภายในประเทศ ทั้งนี้ พันธกรณีในการแจ้งทำที่ตอบรับ นำเข้าตามข้อบทที่ 10 ของอนุสัญญามีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะการนำเข้ามาใช้งานในประเภทเดียวกันกับการบรรจุสารดังกล่าวไว้ในภาคผนวก III เท่านั้น ในส่วนของการนำเข้าสารเคมีแต่ละชนิดดังกล่าวเพื่อการใช้งานในประเภทอื่น ๆ ประเทศไทยสามารถดำเนินการตามข้อกำหนด ระเบียบ หรือขั้นตอนปกติของกฎหมายไทย

2) พันธกรณีในข้อบทที่ 5 ของอนุสัญญาฯ แจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายสำหรับสารเคมีต้องห้ามหรือที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดภายในประเทศ ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ภายใน 90 วัน หลังจากวันที่มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายมีผลบังคับใช้ประเทศไทย โดยคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่ในการพิจารณาเห็นชอบต่อการกำหนดทำที่ของประเทศในประเด็นการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA ที่เสนอแนะโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ที่สอดคล้องกับมาตรการด้านกฎหมาย มาตรการด้านบริหารตามบริบทของประเทศ รวมถึงข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เพื่อแสดงบทบาทของประเทศให้ประชาคมโลกเห็นว่าประเทศไทยให้ความร่วมมือและรับผิดชอบระหว่างประเทศในเรื่องการค้าสารเคมีอันตราย รวมทั้งปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสาร PFOA ส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยพิจารณาตามกระบวนการพิจารณาควบคุมสาร PFOA ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 การดำเนินงานตามพันธกรณีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมและเสนอทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุมสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัม สมัยที่ 10 ตามสถานภาพมาตรการด้านกฎหมายและการบริหารจัดการสาร PFOA ของประเทศไทยในอนาคต 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เมื่อประเทศไทยยังคงอยู่ระหว่างการพิจารณาควบคุม ยังไม่ประกาศสาร PFOA เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 หรือ ชนิดที่ 4 ในราชกิจจานุเบกษา ควรเสนอทำที่ของประเทศไทย ในลักษณะดังต่อไปนี้

“ ประเทศไทย พิจารณาเห็นว่าขั้นตอนการพิจารณากำหนดรายชื่อสารเคมีของคณะกรรมการ CRC รวมทั้งการจัดทำเอกสารแนวทางการตัดสินใจ (Decision Guidance Document :DGD) สำหรับสารPFOA เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการบรรจุมรายชื่อสารเคมีต้องห้ามหรือถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด ตามภาคผนวก III ของอนุสัญญาฯ เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้ากรณีนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร ในการนี้ ประเทศไทย จึงเห็นควรสนับสนุนในหลักการเกี่ยวกับการบรรจุมสาร PFOA ไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ และประเทศไทย อยู่ระหว่างการพิจารณาควบคุมสาร PFOA เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 หรือ ชนิดที่ 4 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 โดยขอแจ้งทำที่ชั่วคราว (Interim response) จนกว่าจะมีกฎหมายภายในประเทศไปควบคุมสารดังกล่าว โดยหากภาคีผู้ส่งออกส่งสาร PFOA มากกว่า 1000 กิโลกรัม จะต้องให้ผู้ดำเนินการนำเข้าแจ้งการใช้สารที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การให้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการผลิตหรือการนำเข้า ซึ่งวัตถุอันตรายตามบัญชี 5.6 ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบ พ.ศ. 2558”

รูปแบบที่ 2 เมื่อประเทศไทยพิจารณาควบคุมสาร PFOA วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 และออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา ควรเสนอท่าทีของประเทศไทยในลักษณะดังต่อไปนี้

“ประเทศไทย พิจารณาเห็นว่าขั้นตอนการพิจารณากำหนดรายชื่อสารเคมีของคณะกรรมการ CRC รวมทั้งการจัดทำเอกสารแนวทางการตัดสินใจ (Decision Guidance Document :DGD) สำหรับสารPFOA เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการบรรจุรายชื่อสารเคมีต้องห้ามหรือถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด ตามภาคผนวก III ของอนุสัญญาฯ เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้ากรณีนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร ในกรณี ประเทศไทย จึงเห็นควรสนับสนุนในหลักการเกี่ยวกับการบรรจุสาร PFOA ไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ และประเทศไทย ได้ถูกกำหนดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ตาม พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 โดยขอแจ้งท่าทีตอบรับการนำเข้า (Import response) แบบมีเงื่อนไขสำหรับสาร PFOA ที่ใช้ในวัตถุประสงค์ตามข้อยกเว้นพิเศษในการผลิตและการใช้ของอนุสัญญาสตอกโฮล์ม ซึ่งภาคีสู่ส่งมาขออนุญาตการนำเข้าตามกฎหมายภายในประเทศไทยต่อไป

รูปแบบที่ 3 เมื่อประเทศไทยพิจารณาควบคุมสาร PFOA วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 และออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา ควรเสนอท่าทีของประเทศไทยในลักษณะดังต่อไปนี้

“ประเทศไทย พิจารณาเห็นว่าขั้นตอนการพิจารณากำหนดรายชื่อสารเคมีของคณะกรรมการ CRC รวมทั้งการจัดทำเอกสารแนวทางการตัดสินใจ (Decision Guidance Document :DGD) สำหรับสารPFOA เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการบรรจุรายชื่อสารเคมีต้องห้ามหรือถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด ตามภาคผนวก III ของอนุสัญญาฯ เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้ากรณีนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร ในกรณี ประเทศไทย จึงเห็นควรสนับสนุนในหลักการเกี่ยวกับการบรรจุสาร PFOA ไว้ในภาคผนวก III ของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ และประเทศไทย ได้ถูกกำหนดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตาม พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 โดยขอแจ้งท่าทีตอบรับการนำเข้า (Import response) ไม่ยินยอมให้นำเข้าสำหรับสาร PFOA ...”

ทั้งนี้ ในกรณีที่ประเทศไทยควบคุมสาร PFOA เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 แล้วจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีข้อบทที่ 5 คือ ต้องแจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายไปยังสำนักเลขาธิการอนุสัญญารอตเตอร์ดัมด้วย เพื่อประกาศท่าทีการตัดสินใจของสาร PFOA ให้ภาคีสู่รับทราบ และดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรการด้านกฎหมายของประเทศไทย

เป็นการควบคุม ป้องกันและเฝ้าระวังการค้าสารเคมีอันตรายที่ผิดกฎหมาย เพื่อจะแก้ไขปัญหาผลกระทบจากอันตรายของสาร PFOA ต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 การศึกษาวิจัยนี้ มีการสรุปสาระสำคัญของหลักการ แนวคิด และการพิจารณาควบคุมสารเคมี วัตถุอันตรายภายใต้การดำเนินงานตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัมและพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย เพื่อประกอบการจัดทำทำที่ของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุสารเคมีอันตราย เพื่อแสดงท่าทีของประเทศไทยในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ใช้เป็นข้อมูลประกอบการให้ความเห็นในประเด็นการควบคุมสารเคมีอันตรายต่างๆ รวมถึงคณะรัฐมนตรีใช้ในการประกอบการตัดสินใจกำหนดท่าทีของประเทศไทยในการเข้าร่วมประชุมรัฐภาคีอนุสัญญารอตเตอร์ดัมในปี 2565

5.2.2 เนื่องจากผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาเฉพาะประเด็นการควบคุมสาร PFOA ภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัมเพื่อจัดเตรียมท่าทีของประเทศไทยในการพิจารณาบรรจุสาร PFOA ภายใต้การประชุมรัฐภาคีแห่งอนุสัญญารอตเตอร์ดัม สมัยที่ 10 ปี 2565 เท่านั้น หากมีผู้ใดสนใจศึกษาการดำเนินการเกี่ยวกับสาร PFOA ให้ครอบคลุมการจัดการสาร PFOA ตามอนุสัญญาอื่น คือ อนุสัญญาสตอกโฮล์มสามารถศึกษาในประเด็นการขอยกเว้นพิเศษ เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการที่ประเทศไทยกำหนดสาร PFOA เป็นวัตถุอันตราย ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และมีข้อมูลการนำเข้า การใช้ภายในประเทศที่เพียงพอเพื่อดำเนินการขึ้นทะเบียนการขอยกเว้นพิเศษในการผลิตและการใช้สาร PFOA ของอนุสัญญาสตอกโฮล์มต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2564). อนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า สำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้า ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : กองจัดการสารอันตรายและกากของเสีย.
- กรมควบคุมมลพิษ, United Nations Environment Programme, The Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rotterdam Convention Secretariat. (2016). อนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : กองจัดการสารอันตรายและกากของเสีย.
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2548). อนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารจัดการวัตถุอันตราย
- จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน “The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement” ในบริบทประเทศไทย. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 8(1): 126.
- เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ. (2553). การประเมินผลกระทบทางสังคม. พิษณุโลก: กลุ่มปัญญาวิถี.
- เพ็ญศรี วัจจละญาณ และ ลักษณา เหล่าเกียรติ. (2558). บทความวิชาการ เรื่อง มุมมองการจัดการสารเคมีของประเทศไทยผ่านพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย. Journal of Safety and Health, 8 (27): 8-12.
- สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. (2556). การวิเคราะห์ผลการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2012 ต่อแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ. รายงานการศึกษาวิจัยของสถาบัน
- สำนักงานกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535. ค้นวันที่ 9 พฤษภาคม 2564 จาก สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา: <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C703/%C703-20-9999-update.pdf>

- ณัฐนิชา อารยะสมบูรณ์. (2562). **มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกในระดับผู้บริโภค**. รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อรพรรณ แซ่เอี้ยว (2559). **ประเทศไทยกับการเข้าภาคยานุวัติอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท ค.ศ.2013**. รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายระหว่างประเทศ) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- United Nations Conference on Environment and Development [UNCED]. (1992). **คืบวันที่ 11 พฤษภาคม 2564 จาก UNITED NATIONS**: <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992>
- United Nations Environment Programme, Stockholm Convention Secretariat. (2017). **Risk management evaluation on pentadecafluorooctanoic acid (CAS No: 335-67-1, PFOA, perfluorooctanoic acid), its salts and PFOA-related compounds**. UNEP/POPS/POPRC.13/7/Add.2. **คืบวันที่ 1 พฤษภาคม 2564 จาก Stockholm Convention**: <http://chm.pops.int/TheConvention/POPsReviewCommittee/Meetings/POPRC13/Overview/tabid/5965/Default.aspx>
- United Nations Environment Programme, The Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rotterdam Convention Secretariat. (2020). **Draft decision guidance document for perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds**. UNEP/FAO/RC/CRC.16/5. **คืบวันที่ 16 พฤษภาคม 2564 จาก Rotterdam Convention**: <http://www.pic.int/TheConvention/ChemicalReviewCommittee/Meetings/CRC16/Overview/tabid/8437/language/en-US/Default.aspx>
- United Nations Environment Programme, The Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rotterdam Convention Secretariat. (2020). **Report of the Chemical Review Committee on the work of its sixteenth meeting**. UNEP/FAO/RC/CRC.16/6. **คืบวันที่ 25 พฤษภาคม 2564 จาก Rotterdam Convention**: <http://www.pic.int/TheConvention/ChemicalReviewCommittee/Meetings/CRC16/Overview/tabid/8437/language/en-US/Default.aspx>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สรุปผลการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์ม สมัยที่ 9 ปี 2562

โดยเฉพาะในการบรรจุสาร PFOA

วาระที่ 5 ประเด็นการดำเนินงานอนุสัญญา

(อี) การพิจารณาบรรจุรายชื่อสารเคมีเพิ่มเติมในภาคผนวก เอ บี หรือ ซี ของอนุสัญญาฯ

ที่ประชุม SC COP9 ได้พิจารณารายชื่อสารเคมีเพื่อบรรจุเพิ่มเติมในภาคผนวก ของอนุสัญญา ตามข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants Review Committee: POPRC) สารกลุ่ม perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds เสนอให้บรรจุไว้ในภาคผนวก เอ ของอนุสัญญาฯ โดยให้มีข้อยกเว้นพิเศษ ทั้งนี้ ที่ประชุมรัฐภาคีฯ ได้อภิปรายและมีมติข้อตัดสินใจที่สำคัญ ดังนี้

มติข้อตัดสินใจ

1. สารกลุ่ม PFOA its salts and PFOA-related compounds

สาร PFOA, its salts and PFOA-related compounds ซึ่งเป็นสารเคมีสังเคราะห์ มีการนำไปใช้ประโยชน์หลากหลาย ได้แก่ การใช้เพื่อเป็นสารลดแรงตึงผิว โดยใช้ฉีดพ่นพื้นผิววัสดุ เพื่อกันน้ำ ฝุ่น และไขมัน ใช้เป็นสารทำความสะอาด ใช้ทำโฟมดับเพลิง นอกจากนี้ ยังใช้ในอุตสาหกรรมการถ่ายภาพ และอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ เป็นต้น

กลุ่มประเทศ GRULAC สหภาพยุโรป กลุ่มประเทศแอฟริกา สมาพันธรัฐสวิส นิวซีแลนด์ เครือรัฐออสเตรเลีย ราชอาณาจักรนอร์เวย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน แคนาดา สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล สหรัฐอเมริกา และราชอาณาจักรไทย สนับสนุนการบรรจุสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds ไว้ในภาคผนวก เอ ของอนุสัญญาฯ โดยให้มีข้อยกเว้นพิเศษ รวมทั้ง สหพันธรัฐรัสเซียก็ได้สนับสนุนข้อเสนอดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ได้ให้ข้อสังเกตว่ายังมีความจำเป็นต้องมีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เพิ่มเติมเกี่ยวกับความเป็นพิษของสารดังกล่าว นอกจากนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เรียกร้องให้มีการหารือเพิ่มเติมเพื่อระบุ PFOA-related compounds อย่างเฉพาะเจาะจง

Inuit Circumpolar Council ได้เน้นย้ำถึงผลกระทบของสาร PFOA, its salts and PFOA-related compounds ในแถบอาร์กติก และเรียกร้องให้มีการบรรจุสารดังกล่าวไว้ในภาคผนวก เอ ของอนุสัญญาฯ โดยไม่มีข้อยกเว้นพิเศษ

ทั้งนี้ ต่อมาได้มีการหารือเพิ่มเติมในการประชุมกลุ่มย่อย และได้มีการร่างมติข้อตัดสินใจใหม่ โดยประธานฯ ได้มีการนำเสนอร่างมติข้อตัดสินใจฉบับใหม่ในที่ประชุมฯ และสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ได้เสนอให้มีการเพิ่มเติมข้อยกเว้นพิเศษสำหรับการผลิต polyfluoroethylene propylene (FEP) เพื่อใช้ในการผลิตสายไฟฟ้าและสายเคเบิลสำหรับใช้ในอุตสาหกรรม และ fluoroelastomers สำหรับการผลิตโอริงและอุปกรณ์พลาสติกในอุตสาหกรรมยานยนต์ เข้าไว้ในร่างมติข้อตัดสินใจด้วย

ราชอาณาจักรนอร์เวย์ สนับสนุนร่างมติข้อตัดสินใจฉบับปรับปรุง โดยไม่รับรองข้อเสนอจากสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ภายหลังจากได้มีการหารือเพิ่มเติมในการประชุมกลุ่มย่อยอีกครั้ง และได้มีการเพิ่มเติมข้อยกเว้นพิเศษตามข้อเสนอของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน คือ การผลิต FEP สำหรับการผลิตสายไฟฟ้าแรงสูงและสายเคเบิลสำหรับการส่งกำลัง และการผลิต fluoroelastomers สำหรับการผลิตโอริงและอุปกรณ์พลาสติกในอุตสาหกรรมยานยนต์ สายพาน และอุปกรณ์เสริมสำหรับตกแต่งภายในรถยนต์

ทั้งนี้ ที่ประชุมรัฐภาคีฯ มีมติข้อตัดสินใจให้บรรจุสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds ไว้ในภาคผนวก เอ ของอนุสัญญาฯ โดยไม่มีข้อยกเว้นพิเศษ ดังนี้

1) การบรรจุสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds ไว้ในภาคผนวก เอ ของอนุสัญญาฯ

(1) ตัดสินใจที่จะแก้ไขส่วนที่ ๑ ของภาคผนวก A ของอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ เพื่อบรรจุสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds โดยมีข้อยกเว้นพิเศษสำหรับการผลิตและการใช้ ดังนี้

สารเคมี	กิจกรรม	ข้อยกเว้นพิเศษ
สารกลุ่ม perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds หมายถึง i. กรด Perfluorooctanoic (PFOA; CAS No. 335-67-1) รวมถึงไอโซเมอร์ของมัน ii. เกลือของกรดดังกล่าว iii. PFOA-related compounds ซึ่งเป็นสารใด ๆ ที่สลายตัวเป็น PFOA รวมถึงสารใด ๆ (เกลือและโพลีเมอร์) ที่มีสายตรง (linear chain) หรือที่มีกิ่งก้านสาขา (branched chain) ของ	การผลิต	<ul style="list-style-type: none"> โฟมดับเพลิง : ไม่มี สำหรับการผลิตอื่น ๆ ตามที่ได้รับอนุญาตสำหรับภาคีที่มีชื่อในทะเบียนตามข้อกำหนดของส่วนที่ X ของภาคผนวกนี้
	การใช้	ตามข้อกำหนดของส่วนที่ X ของภาคผนวกนี้ <ul style="list-style-type: none"> การเคลือบป้องกันการสะท้อนแสงในกระบวนการ Photolithography และ

สารเคมี	กิจกรรม	ข้อยกเว้นพิเศษ
<p>กลุ่ม perfluoroheptyl กับส่วนของ (C₇F₁₅)C เป็นหนึ่งในโครงสร้าง</p> <p>PFOA-related compounds ไม่รวมถึง</p> <p>i. C₈F₁₇-X, เมื่อ X คือ F, Cl, Br;</p> <p>ii. Fluoropolymers ที่อยู่ภายใต้ CF₃[CF₂]_n-R', เมื่อ R' คือ กลุ่มใดๆ ที่ n>16;</p> <p>iii. Perfluoroalkyl carboxylic และ phosphonic acids (รวมถึงเกลือของกรด, เอสเตอร์, เฮไลด์และแอนไฮไดรด์) ที่มี ≥8 perfluorinated carbons</p> <p>iv. Perfluoroalkane sulfonic acids (รวมถึงเกลือของกรด เอสเตอร์ เฮไลด์และแอนไฮไดรด์) ที่มี ≥9 perfluorinated carbons;</p> <p>v. Perfluorooctane sulfonic acid (PFOS), its salts and perfluorooctane sulfonyl fluoride (PFOSF), ในรายการตาม ภาคผนวก B ของอนุสัญญาฯ</p>		<p>กระบวนการเอชซิง (Etch process)</p> <p>ในกระบวนการผลิตเซมิคอนดักเตอร์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การเคลือบภาพถ่ายที่ใช้กับฟิล์ม ● สิ่งทอสำหรับป้องกันการเปียกและซึมของน้ำและน้ำมัน เพื่อป้องกันอันตรายแก่ผู้ปฏิบัติงานจากของเหลวที่เป็นอันตราย และมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน ● เครื่องมือแพทย์ที่ฝังในร่างกาย ● โฟมดับเพลิงสำหรับดับไฟน้ำมัน เชื้อเพลิงเหลวและเพลิงไหม้เชื้อเพลิงเหลว (Class B fires) ที่มีระบบที่ติดตั้งอยู่แล้ว รวมทั้งแบบเคลื่อนที่และแบบติดตั้งตามวรรค ๒ ของส่วน X ของภาคผนวกนี้ ● การใช้ perfluorooctyl iodide เพื่อการผลิต perfluorooctyl bromide ในการผลิตผลิตภัณฑ์ยาตามวรรค ๓ ของส่วน X ของภาคผนวกนี้ ● การผลิต polytetrafluoroethylene (PTFE) และ polyvinylidene fluoride (PVDF) สำหรับการผลิต ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - เมมเบรนกรองก๊าซที่มีประสิทธิภาพสูงและทนต่อการกัดกร่อน เชื้อกรองน้ำและเมมเบรนสำหรับสิ่งทอทางการแพทย์ - อุปกรณ์ที่นำความร้อนเหลือทิ้งจากอุตสาหกรรมกลับมาใช้ประโยชน์ - น้ำยาเคลือบสำหรับป้องกันการรั่วไหลของสารอินทรีย์ระเหยและฝุ่นละออง PM2.5 ● การผลิต polyfluoroethylene propylene (FEP) และ fluoroelastomer สำหรับการผลิต

สารเคมี	กิจกรรม	ข้อยกเว้นพิเศษ
		สายไฟฟ้าแรงสูง สายเคเบิล เครื่องซักผ้า ฟิล์ม ทัชชิ่ง และม้วนพลาสติก

(2) ตัดสินใจที่จะเพิ่มเติมส่วนที่ X ของภาคผนวก A ของอนุสัญญาสตอกโฮล์ม
ดังนี้

(1) การผลิตและการใช้สารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds จะต้องถูกกำจัดให้หมดไป ยกเว้นภาคที่ได้แจ้งต่อสำนักเลขาธิการฯ เกี่ยวกับความสนใจในการผลิตและ/หรือการใช้งานตามข้อบพที่ 4 ของอนุสัญญาฯ

(2) แต่ละภาคที่ลงทะเบียนเพื่อขอยกเว้นตามข้อบพที่ 4 ของอนุสัญญาฯ สำหรับการใช้น้ PFOA, its salts and PFOA-related compounds สำหรับโฟมดับเพลิง จะต้อง :

(เอ) ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าโฟมดับเพลิงที่มีหรืออาจมี PFOA, its salts and PFOA-related compounds จะไม่ถูกส่งออกหรือนำเข้า ยกเว้นเพื่อจุดประสงค์ในการกำจัดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในอนุวรรค 1 (ค) ของข้อบพที่ 6 ของอนุสัญญาฯ

(บี) ไม่ใช้โฟมดับเพลิงที่มีหรืออาจมี PFOA, its salts and PFOA-related compounds สำหรับการฝึกอบรม

(ซี) ไม่ใช้โฟมดับเพลิงที่มีหรืออาจมี PFOA, its salts and PFOA-related compounds สำหรับการทดสอบเว้นแต่จะไม่มีการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม

(ดี) ภายในปี พ.ศ. 2565 หากสามารถทำเช่นนั้นได้ หรืออย่างช้าสุดไม่เกินปี พ.ศ. 2568 ให้จำกัดการใช้โฟมดับเพลิงที่มีหรืออาจมี PFOA, its salts and PFOA-related compounds ในพื้นที่ที่สามารถนำไปสู่การปนเปื้อน

(อี) พยายามอย่างเต็มที่ที่จะกำหนดรูปแบบเพื่อนำไปสู่การจัดการอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับโฟมดับเพลิงที่เป็นสินค้าคงค้างและของเสียที่ประกอบด้วยหรืออาจประกอบด้วย PFOA, its salts and PFOA-related compounds ตามวรรค 1 ของข้อบพที่ 6 ของอนุสัญญาโดยเร็วที่สุด

(3) การยกเว้นพิเศษสำหรับการใช้ perfluorooctyl iodide สำหรับการผลิต perfluorooctyl bromide เพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์ยา ในการประชุม SC COP13 และหลังจากนั้นทุก ๆ สองสมัยของการประชุมรัฐภาคีฯ จะต้องทบทวนความต้องการอย่างต่อเนื่องสำหรับข้อยกเว้นดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม ข้อยกเว้นพิเศษนี้จะหมดอายุอย่างช้าที่สุดในปี พ.ศ. 2579

2. การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสารกลุ่ม PFOA its salts and PFOA-related compounds

ส่วนที่ 1 การทบทวนข้อยกเว้นพิเศษสำหรับการผลิตและการใช้ สารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds สำหรับการ ใช้ perfluorooctyl iodide เพื่อการผลิต perfluorooctyl bromide ในการผลิตผลิตภัณฑ์ยา

(1) เชิญชวนให้ภาคีดำเนินการลงทะเบียนการขอยกเว้นพิเศษสำหรับการผลิตและการใช้งานของสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds สำหรับการ ใช้ perfluorooctyl iodide เพื่อการผลิต perfluorooctyl bromide ในการผลิตผลิตภัณฑ์ยาที่ระบุไว้ในภาคผนวก เอ ของอนุสัญญาฯ เพื่อรายงานต่อสำนักเลขาธิการฯ ภายในวันที่ 1 ธันวาคม 2568 โดยต้องแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการขอยกเว้นดังกล่าว

(2) เชิญชวนให้ภาคีและผู้ที่เกี่ยวข้องจัดหาข้อมูลให้สำนักเลขาธิการฯ ภายในวันที่ 1 ธันวาคม 2568 เกี่ยวกับข้อมูลการขอยกเว้นพิเศษ ดังนี้

(เอ) การผลิต

(บี) การใช้

(ซี) ประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมที่เป็นไปได้

(ดี) สารทดแทนเกี่ยวกับข้อมูลด้านความพร้อมในการใช้งาน ความเหมาะสม

และการนำไปประยุกต์ใช้

(อี) สถานะในการควบคุมและศักยภาพในการติดตามตรวจสอบ

(เอฟ) การดำเนินการควบคุมในระดับชาติหรือระดับภูมิภาค

(3) ร้องขอให้สำนักเลขาธิการฯ รวบรวมข้อมูลตามข้อ (1) และ (2) ข้างต้น เพื่อจัดส่งข้อมูลให้คณะกรรมการ POPRC ภายในวันที่ 31 มกราคม 2569

(4) ร้องขอคณะกรรมการ POPRC ภายใต้ความพร้อมของทรัพยากร วิเคราะห์ข้อมูลที่อ้างถึงในวรรคที่ (3) ข้างต้นและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อจัดทำรายงานรวมถึงคำแนะนำใด ๆ เกี่ยวกับการขอยกเว้นพิเศษที่อ้างถึงในวรรค (1) ข้างต้น สำหรับพิจารณาในการประชุม SC COP13

ส่วนที่ 2 สารทดแทนของสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds สำหรับโฟมดับเพลิง

(1) ส่งเสริมให้ภาคีและบุคคลอื่น ๆ ใช้สารทดแทนที่มีอยู่และมีประสิทธิภาพ ในระหว่างการพิจารณาว่าโฟมดับเพลิงที่มีฟลูออรีนอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพของมนุษย์ และ ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคม

ส่วนที่ 3 การระบุชื่อสารภายใต้รายการของสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds

(1) รับทราบว่าจะที่จะสนับสนุนภาคีและอำนวยความสะดวกในการระบุชื่อสารดังกล่าว ได้จัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ในเอกสาร UNEP/POPS/POPRC.13/INF/6/Add.1

(2) เชิญชวนภาคีและบุคคลอื่น ๆ คำนึงถึงข้อมูลที่มีอยู่ในเอกสาร UNEP/POPS/POPRC.13/INF/6/Add.1 เพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการระบุชื่อสารภายใต้รายการของสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds

(3) ร้องขอให้สำนักเลขาธิการฯ รวบรวมข้อมูลข้างต้น และจัดส่งให้คณะกรรมการ POPRC เพื่อระบุชื่อสารภายใต้รายการของสารกลุ่ม PFOA, its salts and PFOA-related compounds และให้เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของอนุสัญญาและปรับปรุงข้อมูลเป็นระยะ ๆ

สิ่งที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการต่อไป

ประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีที่สำคัญ สืบเนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขภาคผนวก เอ ของอนุสัญญาฯ โดยการบรรจุเพิ่มรายชื่อ สารกลุ่ม perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds โดยมีข้อยกเว้นพิเศษ ซึ่งจะมีผลใช้บังคับหลังจากวันครบกำหนด 1 ปี นับจากวันที่ผู้เก็บรักษอนุสัญญาฯ (depository) แจ้งภาคีสมาชิกตามข้อ 22 ของอนุสัญญาฯ มีดังนี้

1. ดำเนินมาตรการควบคุมทางกฎหมาย เพื่อลด/เลิกการผลิต การใช้ และการปลดปล่อยสาร POPs ชนิดใหม่ดังกล่าว ตามข้อบทที่ 4 ของอนุสัญญาฯ โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม
2. พิจารณาตัดสินใจในประเด็นการขอขึ้นทะเบียนยกเว้นพิเศษสำหรับสาร perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related compounds ตามข้อบทที่ 4 ของอนุสัญญาฯ โดยคณะกรรมการอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามลำดับ
3. ดำเนินการตามพันธกรณีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การควบคุมการนำเข้า/ส่งออก สาร POPs เฉพาะที่ได้รับอนุญาตภายใต้อนุสัญญาฯ การจัดการของเสียที่เกิดจากสาร POPs อย่างเหมาะสม การติดตามตรวจสอบปริมาณสาร POPs ในสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิต การสนับสนุนให้มีการวิจัยเรื่องผลกระทบต่าง ๆ จากสาร POPs รวมทั้งขยายขอบเขตกิจกรรมการประเมินความมีประสิทธิผลตามข้อบทที่ 16 ของอนุสัญญาฯ ให้ครอบคลุมถึงสาร POPs ชนิดใหม่ที่ได้รับการบรรจุเพิ่มเติมภายใต้อนุสัญญาฯ อนึ่ง กิจกรรมเหล่านี้ สามารถพิจารณาบรรจุในแผนจัดการระดับชาติฯ สำหรับการดำเนินงานในระยะยาวได้ รวมทั้ง ในส่วนของการพิจารณาจัดทำโครงการความร่วมมือด้านเทคนิควิชาการเพื่อขอรับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกสำหรับการจัดการสาร POPs ในประเทศ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล

นางสาวปิยนันท์ อุดมแดง

ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตรและ
เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม) คณะสิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2547 ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายวัตถุดิบ บริษัท
ควาซุมิ ลาบอราทอรี(ประเทศไทย) จำกัด
พ.ศ. 2547 นักวิชาการสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ
พ.ศ. 2554 นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 ภูเก็ต
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
พ.ศ. 2559 นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 ราชบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
พ.ศ. 2561 นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
กรมควบคุมมลพิษ